

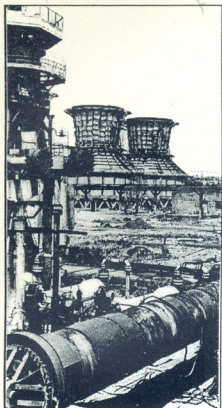
619
1997

ჩემო კარგო ქვეყანავ,
რაზედ მოგიწყენია,
აწმყო თუ არა გწყალობს,
მომავალი შენია!

პრობა

№ 6
1997

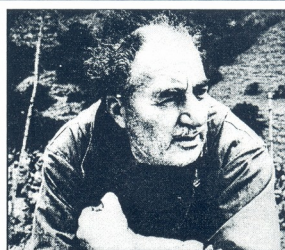

გვ. 2-3-4

საქართველო

გვ. 5

მანკაროს ქატი

გვ. 6-7

არბოლას...

გვ. 10-11

გვ. 8-9

უხაი გუკუიუნი

უეკორეოუიტი უხეაუნელი

გენიაური
ფასილიკაზონი

გვ. 11-12-13

ჭაუნაბი

გვ. 14-15

გვ. 16

გვეცე, გვეცე, ვერ ღავვეცე

ფანჯარი ყველა

გვ. 17-18-19

**სურათნი.
კინოსკენ უკვი**

გვ. 20-21

აგებუნი

გვ. 22-23.

ვლადიმერ მთვინავილი

გვ. 24

აგებუნი

ქროსკორი

გვ. 24

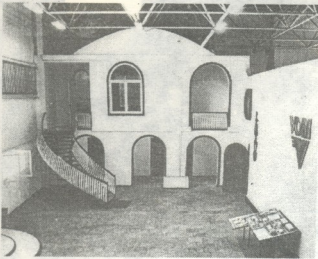
დროშა №6, 1997 (692)

ყოველთვიური

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური
და სალიტერატურო-სამხატვრო
შურობა

სარედაქციო კოლეგია:
ჯანსუღ ჩარკვიანი - თავმჯდომარე,
გულნარა ბახტაძე - პასუხისმგებელი
რედაქტორი, ვასილ გვეტაძე, ნატა
თათარაშვილი, ზურაბ კვანტრიშვილი,
თედო ნინიძე, დინარა ნოღია (მხატვარ-
რედაქტორი), ელდარ შენგელაია,
ზურაბ წიგნითელი, თამაზ ზილაძე.

აქა ვღებვარ და სხვაგვარად არ კალმის

06ტმრ30უ ძაღაძე რუსთავის მმრთაჲ
მირაზ ტყეშელაშვილითა

● შორს არ არის ის დრო, როცა ოცდახუთი - ოცდაათი წელი ერთობ მოკრძალებულ და დელიკატურ ასაკდაც კი თვლებოდა საპასუხისმგებლო თანამდებობისა თუ ხელმძღვანელის პოსტისთვის, თუმცა ისტორიამ არა ერთი და ორი მაგალითი შემოგვიწახა ჭაბუკური ასაკის გაზარდვინება-ზღვრებისა.

ახლაც, როცა ჩვენმა ახალგაზრდა თაობამ საკუთარ თავზე იწუნია ისტორიის ჩარხის უკუღმა დატრიალება, ცხოვრებისეულმა განსაცდელმა თითქოს ნაადრევად დააღვინა და გამოაბრძმედა ისინი.

დღეს არავის უცვირს ოცდაექვსი-ოცდაათი წლის მინისტრი, გამგებელი, ქალაქის მერი, რომ არაფერი ვთქვათ ასე რიგად მომრავლებული კომპანიების, ფირმებისა თუ სხვა მსხვილ საწარმო-დაწესებულებათა ახალგაზრდა ხელმძღვანელ კადრებზე. კარგია ეს, თუ ცუდი? - მეტწილად, ალბათ, კარგია, რადგანაც ძველი, დამტკბამული და სტერეოტიპური მეთოდებით აზროვნებამ და მმართველობის სტრუქტურამ კარგა ხანია, თავისი დრო მოჰკამა.

ეს ზოგადად, ახლა კი კონკრეტულად ჩვენი ნარკვევის გმირზე მოვითხრობთ.

შტრინები ბიოგრაფიიდან:

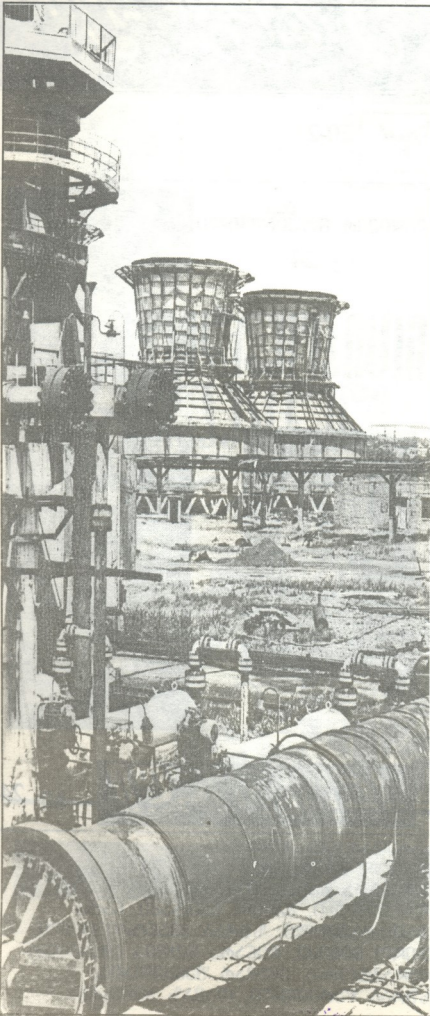
დაამთავრა თბილისის 53-ე სკოლა, პროფესიით არქიტექტორია, ამჟამად 32 წლისია, ჰყავს მეუღლე-ლევა სირაძე-სპეციალობით მხატვარ-ლიზიანერი, და სამი შვილი - 12 წლის თამუნა, 11 წლის ეკა და ორი წლის ივიკო.

სანამ ბატონ მერაბს უშუალოდ გავიცნობდით, შეგვხვდით და ვესაუბრეთ რუსთავის მკვიდრო, სხვადასხვა ასაკისა და პროფესიის ადამიანებს. მათი მონათხრობიდან ერთი საერთო და უმოთვრესი აზრი გამოიკვეთა, - ისინი ენდობიან და იმედით შეგუბრებენ თავიანთი ქალაქის მერს, მეტიც, გაირკვა, რომ ასე მოკლე დროში ბატონ მერაბს ყველაზე სასურველი ჭილი, ხალხის სიყვარულიც კი დაუშუაბურებია. თუმცა, ეს მხოლოდ ორი წლის ნამსახურობის საზღაური როდია, არამედ იმ განვლილი წლების დამსახურებაცაა, როცა იგი ქალაქ რუსთავის მთავარ არქიტექტორად მუშაობდა.

პირისპირ შეხვედრამ უფრო განავარცო და გაადრმავე ყველაზე ობიექტურ და პირუთენელ მსაჯულოთაგან მიღებული პირველი შთაბეჭდილება.

- ბატონო მერაბ, ვინ ვინ და თქვენზე უკეთ მაინც არავინ უწყის, ვინ არის და საიდან მოდის მერაბ ტყეშელაშვილი?

მწვლია საკუთარ თავზე ლაპარაკი. მიუხედავად იმისა, თბილისში დავიბადე და გავიზარდე, მე მაინც იმ ბავშვობიდან მოედოვარ, რომელიც დღეღუღეთში, ზესტაფონის რაიონის სოფელ მეორე სვირში გატარებული ბავშვობისა და იმ სოფლის განუყოფელი ხილითა და სინდლითაა დაფრეებული, ჩემს მუსიკარობაში ასე ღრმად რომ გაუღვამს დეცევი. ბებიისა და ბაბუის ჩემდამი განსაკუთრებულმა სიბოძომ და სიყვარულმა მასწავლა პირველად მიწის სიყვარული. ბაბუა მასწავლიდა ვენახის გახსელას, გაკვირტვას, შეწამვლას, ქვევრისა და ქის ამორეცხვას, ნახრისაც მამწყვესინებდა და ყანასაც მათობინებდა. პირველად იქ ვისწავლე ბაბუაჩემისაგან სტუმრის

დახვედრა მუროდან ამოღებული ღვინო სასეგნაჲდო, ღვინო მასსეგნაჲდო ჩემთვის საგანგებოდ დაკრეფილი თაღლითი ტყეშო გულაბის გემო... წამოვიხარე და მაშინვე - მღორ ტყეშო გულაბის იყო ჩემთვის მისაბანი და თუკი ღვინო ჩემში რამ დაღვინოა, იმ ცხოვრებისეული გამოცდილების ანარეკლია, ჩემი წინაპრებისა და უფროსი თაობისაგან რომ შევისისხლობრცე. მე ეს ღვინო მავალეხ და თუ ბრძენ კაცს დავეცხსები "აჲ ვღვავარ და სხვაგვარად არ ძალმძის".

ყველან და ყოველთვის, სადაც და ვისთანაც კი მიხდება ურთიერთობა, ვცდილობ. ვიყო გულიანობით, გურადღებანი, მიმტყველები და ამავე დროს პრინციპული და ერთგული ყველა საქმისადმი. არასოდეს მახსიათებდა საქმის ერთპირული გადაწყვეტა. ყოველთვის ვისმენ და პატივს ვცემ სხვათა აზრს, ვაჯერებ ჩემსას და ისე ვიღებ გადაწყვეტილებას. სამსახური იგივე ჩვენი დიდი ოჯახია და უნდა გვასწავლეს, რომ ჩვენს ხალხში ჩვენს გასაკეთებელს არავინ გააკეთებს, ყოველი საქმე ისე უნდა გაკეთდეს, უკან მისაბრუნებელი არ იყოს და რომ ვერს, სამშობლოსა და ჩვენს შვილებს გამოადგეს, დიდი პოეტის სიტყვებით რომ გამოვხატო: "რომ ჩემს შემდგომად მოძქეთა ჩემთა, სინდრე გზისა გაუადვილოდ..."

- ბატონო მერაბ, თქვენი "ფარკიული" აღმასვლა მეექვსე არქიტექტურული სახელოსნოდან დაიწყო, შემდეგ იყო "თბილქალაქპროექტი", რუსთავის მთავარი არქიტექტორობა, ქართლის რეგიონის გუბერნატორის მოადგილე და ქალაქ რუსთავის მერი... რა დაგანახთ ტრამპლინად გამოხსილდნა?

- სიმართლე გითხრათ, თანამდებობებზე არასოდეს მიფიქრია, მაშინ სამხატვრო აკადემიაში ვსწავლობდი, პირველ პრესტიჟულ შემოთავაზებაზე კომკავშირის მდივნობაზე უარი რომ ვთქვი... ვერ ვივია ქურონიშვილი, შემდეგ კი ბატონ შოთა ყვალაშვილთან ვეზიარე არქიტექტურული ხელისაყენების დიდ სკოლას. ვმუშაობდი საკუთარ თავთან, ვმონაწილეობდი კონკურსებში.

შემდეგ კი, ცხოვრებამ მოიტანა ისე, რომ ჩვენი პარფესია არავის ახსოვდა... დაიწყო მძიათმეყვლე ომი, ისტორიამდე მისული საქართველო დიდი პანაშვილების ქვეყნად იქცა, მფერი მეგობრები დაკვარეს, ხშირად ვფიქრობდი, რომ ცხოვრებამ აზრი დაკარგა...

თანდთან დატყრა პოლიტიკური მდღევარება და მეც სხებთან ერთად ვცდილობდი, ჩემი პატარა წყლილი შემეტანა ახალი ცხოვრების შენებაში, სადაც თბილისლებთან ერთად რუსთაველებმაც თვეს თავის სთქმელი.

ვიყო რუსთავის რეგიონის "თბილქალაქთა კავშირის" წევრი. სწორედ აქედან დაიწყო ჩემი და რუსთაველების ურთიერთგაცნობა, დამეგობრება. ქალაქის მთავარ არქიტექტორად მუშაობამ კი უდიდესი გამოცდილება შემძინა და მის ავანტაჟში ძირფესვიანად ჩამახდდა. მერე იყო ქვემო ქართლის რეგიონის გუბერნატორის მოადგილეობა, ხალხთან

მიახლოების, მათი ჭირ-ვარამის გათავისების ყველაზე უტყუარი გზა. ბოლოს მოხდა ისე, რომ რუსთავის ყოფილი მერი მინისტრთა კაბინეტში გადადგენის და მერობა მე მომანდეს. მაშინ რუსთავი ჩემთვის, როგორც იტყვიან ხოლმე, არ იყო "აკრძალული ხილი", თუმცა "ტრამპლინად" გამოსახედმა სულ სხვა ხედვით დამანახა იგი. სიმართლე გითხრათ, ასაკის გამო არ დავმფრთხილავარ, უფრო პრობლემათა იმ უწყვეტმა კავშიმა შემკართო, ჩემს წინ გადაულახავი გეზირივით რომ აღმართა და მოსვენება დამაკარგვინა... შემდეგ კი აზურდულ გორგალს თითქოს წვერი ვუპოვე და ნელ-ნელა მივეყვი ცხოვრების ახლებზე. მისაგან, მას მერე, თუ არ ვცდები, სწორი

გზიდან არ გადამიხვევია, დაწვებული საქმე ყოველთვის ნოლომდე მიმყავს, წინ რაც არ უნდა წინააღმდეგობები გადაძლეობს, ეს ჩემი ცხოვრების ძირითადი კრედაა.

ძალზე ბევრს მავალეს და ძალას მშატებს მს, რომ ჩემი დიდი წინამორბედის ეტიულ შარტავას წინააღმდეგ ვეუბნებოდი და სანამ ცოცხალი ვარ, ვცდივით მის ნათელ ხსოვნას ჩრდილი არასოდეს მივაყენა...

- რუსთავი, როგორც მნიშვნელოვანი და უმსხვილესი სამეურველო ქალაქი, ყოველთვის ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის ერთ-ერთ უმთავრეს საყრდენ იყო. ყველაზე რთული პერიოდის, რისაც გარდამავალი ეტაპი ჰქვია, ბუნებრივია, თქვენს ქალაქსაც შეეხო. როგორ დაძლიეთ ე.წ. "დაბატონის" მონაკვეთი და რისი გაკეთება შეძელით თქვენი მერად მუშაობის არც თუ ისე დიდ დროში?

- პირველი, რითაც მუშაობა დაიწყო, თანამართლეთა გუნდის ჩამოყალიბება იყო. ნიკიერ, პერსპექტიულ ახალგაზრდებთან ერთად, ასაკოვანი, დიდი გამოცდილებისა და ავტორიტეტის მქონე პირელები შევიკრიბე. გვერდში ამოვიყენე ახლადარჩეული პრემიერი თემურ დალაქიშვილი და ჩვენი ყველამ ერთად, ვიტყვითთვის ახლებურად შენებისა და მშენების მიმე და საპატრო მთა. მოსახლეობა გულთბილად იღებდა მივიწყებულის დაბრუნებასაც და ახალ სახელებსაც, რადგან ხელდალენ, რომ ერთ მუშტად შეკვრას სასიკეთო შედეგი მოჰქონიდა.

რისი გაკეთება შეეძლით, ამაზე ახლა მხოლოდ მშრალი ნუსხით შემოგუფარელები:

ქალაქი ოთხ მუნიციპალიტეტად დავეყავით, შემოვიღეთ "რწმუნებულების ინსტიტუტი". სწორედ ამ სამი რეონის - მერისი, მუნიციპალიტეტისა და "რწმუნებულების ინსტიტუტის" ურთიერთკავშირმა შეუქყო მასელებთან სიახლოვეს, ფაქტურად მათმა შეხმატებულებულმა მუშაობამ მრავალი პრობლემის გადაჭრასა და სიახლოვა დაწერავს მისცა დასასამთ.

მოგესვენებათ, ბოლოდროინდელმა პოლიტიკურმა მოვლენებმა რუსთავის უმსხვილესი საწარმოები ჩსულო იზოლაიასა და ჩინში მოაწყვლია. ბევრმა მათგანმა საერთოდ შეწყვიტა არსებობა. საფრთხე დამეუქრა გიგანტურ მტელურეგულ ქარხანასაც. საჭირო იყო გადაწყვეტის ზომების მიღება. ხელისუფლების მხარდაჭერითა და თანადგომით გამოინახა გზები კრიზისიდან გამოსასვლელად და შედეგაც არ დააყოფა. მსხვილი კომპანიების ნაცვლად ახალი, შედარებით მცირე და მომგებიანი საწარმოები აღმოცენდა. მიუილი დატვირთვით ამხუტდა მტელურეგული კომპინიტი, რომელიც დღე-ღამეში ოთხ-ხუთ დონბას აყვავს. მტელურეგულ ახლა ერთი უმთავრესი მოზანი ამომრავებთ -- ამ ურთულეს პირობებში შევსომ 426 მილიმეტრიაი უნჯარი მილის გაგლეობა, რაც საბჭოთა კავშირის დროსაც მიუღწევლად ითლებოდა. მალე ატროფობრიკა ცხელ თუქს მიაწვდის

მოსახლეობას.

ძალის იკრები ქვიპოზინანტი, ქარხანა "ცენტროლიტი", ისინი ნელ-ნელა იბრუნებენ ძველ ტრადიციებსაც და სარეალობაციო ბაზარსაც, რომელიც კარგა ხანია დაკარგეს.

გაიხსნა ახალ-ახალი სწავარბერი, როგორცაა არყის საწარმო "ვინი", რომლის პროდუქტიც უკვე გაიკვლია გზა დიდი ბაზრისაკენ. ამსულებთან ერთად შეიქმნა ერთობლივი სწავარბე "აბლაუფი", სადაც გერმანიის ნაცვლებს აქვე ჩამოსხმება არაყი "საშა".

ქალაქი საკუთარ წისკელკომპინანტში დამკვეთი პურით მარაგდება, რომლის წარმადობა დღეში 120 ტონას აღწევს.

შეიქმნა ახალი სამწებრო ფირმა "დავით აღმაშენელი", სწორედ მათი დამსახურებაა, რუსთაველმა სულის ახალი ნაესაყდარი რომ მიიღეს, მალე "საშების" ტაძარსაც მოხსნიან ხარაშებს. რეკონსტრუქცია უკეთდება რუსთაველის ძეგლსაც, რომლის პროექტის ავტორი ვევა ქუთისიშვილიც ერთად მუცა ვარ.

ხელს ეწყობენ დიდი და მცირე ბიზნისის განვითარებას. თუ ადრე რუსთავი ოთხი პურის ქარხანა ჰქონდა, ამჟამად 10-ჯერ მეტად ასეთი ტიპის მცირე საწარმო ფუნქციონირებს, ამოქმედდა პარტა წისკლები, მოეაწარმოებინა და ავამოქმედებინა საკუთარი ობიექტები, გავსენით ახალი, სუპერმარკეტის ტიპის ბაზარი, სადაც 2000-მდე მუშახელი დასაქმდა.

სოციალური პრობლემიდან პირველ რიგში მაინც წყლის პრობლემა ფას. ვედილობით, სრულყოფილად მივიყვანით წყლის სამართალი პუნქტი, სადაც მოხდება წყნის დათვლიერება, რაც დიდ შედეგთან მოგვცემს ქალაქის წყლით მომარაგებაში.

შოხახლეობის რეგულარულად მიეწოდება ბუნებრივი აირი. გადასახდელ ვერკურობით ორი ლარია ერთ მოსახლეზე. გაზის მრიცხველების დაცენება, ვიჭირობით, აქვს საგარეობლად შევლით სურათს მოსახლეობის სასარგებლოდ.

შემოვიღეთ "შოხახლეობის ინსტრუქტი" - ყველა კორპუსს ჰყავს თავისი რწმუნებული, რომელიც პასუხისმგებელია მოსახლეობის კომუნალური გადასახდლის აკრეფება და შტანაზე, ისინი ახალბურგებს ამ თანხის პროცედურაზე იღებენ.

ნაწილობრივ შეეცვალეთ მოძველებული ცენტრალური მოვლავანილობა, შეეცაეთ ამორტიზებულ გზათა ნაწილი, ვეცოთ ამაღალტის დაზიანებულ საფარს. ეს სამუშაოები გაგრძელდება მის სრულყოფამდე.

როცა რუსთავზე ესაურბობთ, არ შეიძლება იგი მარტო სამრწველო ქალაქად აღვიქვათ. მას არანაკლები კულტურული-ისტორიული ტრადიციები გააჩნია და რუსთაველები ამითაც ამაყობენ.

ტრადიციითა განახლების პირველი მცდელობა იყო სწორედ რუსთავის ექვსი წლის გაუმჯობესო ტეე-პარკის აღდგენა. აქ ეწყობიდა პირველი მუზეუმიც რომელიც თვეში ერთხელ რუსთაველ მშრომელებთან. წინა თთბას ბევრი ლამაზი მოგონება აკავშირებს კულტურის ამ კერასთან. ეს იყო ახალგაზრდობის თთვეურის ადგილი, სადაც იმართებოდა მშენიერი და ამბოღებული საბაოები. ტრადიციითა მომავალშიც გაგრძელდება.

შემოვიღეთ "წლის საუკეთესო აღმანიის" არჩევასა და "საპატო მოქალაქედ" კურთხევის ცერემონიალი. გასულ წლის "წლის საუკეთესო აღმანიის" ტიტული წილად ხვდა ქალაქის ახალგაზრდა შუეს, სოსო ალავერის კრიმინალურ ტრადიციითა მოწესრიგებისა და ქალაქში სიმშვიდის დამყარებისათვის; აგრეთვე აწ განსვენებულ თოული შარტავას; აქვე დასძინა, რაც მადლიერმა რუსთაველებმა პირველად თთვიანი ქალაქში აიგეს მისი ძეგლი, თოული შარტავას სახელი ეწოდა რუსთავის ერთ-ერთი ქუჩასა და სკოლას; ყველაფერი ეს კი მისი სახელის უკვდავება. ასევე უკვდავეებს მთავა აღსანიჭა შვილისა და პაპილე გონაშვილის სახელები.

გასულ წელს რუსთავის "საპატო მოქალაქის" წოდება მიენიჭათ ხალხის რწმუნებს: ბატონ გიგა ლორთქიფანიძეს, ანზორ ერქომაიშვილს, მამუკა მინდლას და კოლია სოფრაძეს. "საპატო მოქალაქედ" კურთხევის ცერემონიალი ტრადიციულად ახალი წლის წინა ღამეს ეწყობა, სიმბოლურია ისიც, რომ მთელი ქალაქი ქუჩაში გამოიღოს და ერთად ხვდება ახალი წლის შემობრძანებას.

რუსთავი ხშირად ქვეყლა სახელდასხვა ფესტისქმნის ასპარეზად. ამაშბლ "რუსთავის" სხეული ხომ დიდი ხანია გასცდა საქართველოს ფარგლებს და ჩვენი ხელოვნების დესპანად იქცა მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში.

არც სპორტულ ტრადიციებს ივიწყებენ. ასე რომ, რუსთაველებმა კარგად იციან შრომისა და კულტურული დასვენების ფასი.

- ჩვენ ისიც ვგითხრის, რომ ქალაქის ცხოვრების ამ თუ იმ პრობლემის გადაჭრის ფართო ასპარეზს უქმნით მოსწავლე-ახალგაზრდობას. ახალგაზრდული საბჭოების წარმოადგენლები, როგორც გაგივით, ერთგვარად თანამშრომლობენ კიდეც თქვენთან. ერთ-ერთ მათგანს მეათეკლასელ გიორგი ფანიშვილს ჩვენ შეხვდით და ვესაუბრეთ. დავათვალიერეთ მოსწავლე-ახალგაზრდობის გავით "ზარი" და სიმარბილე ვითარებით, აღვრთვანებული დავრჩით ამ სასყეთო და მისბაძი წინაშე.

- ნამდილად ასეა, ახალგაზრდობა დიდად გვეხმარება ქალაქის მომავლის სწორად შერბარათვაში. ასეც უნდა იყოს, სწორედ მერხიდანვე უნდა ჩამოყალიბდეს ახალი გიორგიებისა და პირენციალის XXI საუკუნის მოქალაქე. მარტო ერთ ფაქტს გეტყვით, მათი მალისმგვით შევიდ გზასაყენილი მობარბი დაუბრუნდა საზოგადოებას. ჩვენი დამ სამუშაო პირბობლი შევექმნით, რომ თავის ჩრენის ელემენტარული საშუალება ჰქონდეთ.

არც მოხუცებსა და დავრდომილებს ვივიწყებთ, ჩვენიან მუშაობს უფასო სასადილო, სადაც ყოველდღიურად ასობით გაკირებულსა და უსახსრო ვაჭურვებს, მუშაუფარბათვის გახსნილია საბინების სახლი "ქენინი".

- რას გვეტყვით თქვენს კულტურულ-ყონომიურ თუ ხევა სახის ურთიერთობათა არეულზე ახლო თუ შორეულ ქვეყნებში?

- დავგეგობრბით პოლონეთის ქალაქ ლოდის წარმომადგენლებთან, სადაც ვხსნით ქართული კულტურის ცენტრს, ეს ხელს შეუწყობს ერთობლივი ბიზნისის განვითარებასაც. ვიყვით კალიგრაფიაში, იქაც უნდა შევექმნათ ბიზნის-საკურობო თათვის მრავალრიცხოვანი შტატით. კალიგრაფიიდან უკვე მივიღეთ პირველი დახმარება - ხუთი ტონა გასანათებელი მოწოდებლობა, რომელიც მალე დიდადგება რუსთავის ქუჩებში.

ასევე დავაგვარებ კონტაქტები: უკრაინასთან, დევკარპატოვსკთან, სომხეთსა და აზერბაიჯანის ქალაქებთან, ნენგრო-ოღანთან... დასვერბინებული ვართ ქალაქის მერებთან ასოციაციით.

- როგორც ჩანს, თქვენ პირნათელი ხვდებით ქალაქ რუსთავის ნახვევასაყუნოვან იუბილეს.

- იუბილესთვის ამთავიეთვე ვებზადებთ, მოეწყობა საერთაშორისო სიმპოზიუმები, თეატრალური ფესტივალები, სპორტული პაექრობანი. ამ თარიღთან დავკავშირებთ დავაწყებთ "რუსთაგობას". ერთი სიტყვით თუ ღმერთისა და კაცის მშენებნი მშვილობა იქნა, ნამდვილი ზეიმი გვექმნება. ამ დიდ ზეიმი ყველა მიიღებს მონაწილეობას, ვისაც კი თუნდაც ერთი სიმი მაინც აკავშირებს ჩვენს ქალაქთან.

საიუბილესო სრულიად ახალ სახეს მიიღებს ქალაქის ჩამოშენი. ჩანადვჭი იმდენად ტრანსლაციულია, რომ იტოლებენ მათსოულ სტუმრის კლავაე გაუჩნდეს სურვილი ხელმოკლე სტუმრობისა, სხვაო ქალაქის მოსახლეობამ იამარს ასეთი საჩიქრით.

- კიდეც რას ინატრებდით?
- მინდა ისე ვიცხოვრო, არ დავკარგო ხალხის ნდობა და სიყვარული, მინდა რომ ჩემს შვილებს ეამაყობოდეთ ჩემს მიერ განცდილი გზა, რუსთაველებს ეწინებოდეთ ჩემთან განმორება.

კიდეც ერთი დიდი სურვილი მაქვს: მალე ვიხილო გამთლიანებული საქართველო და ერთი დიდი სურფა გავმსოლო მეტალურგთა ქალაქიდან დსოუშდე, რომელსაც მთელი საქართველო მოქსდებდა და ერთად შეეცამით მშვიდობისა და ერთობლის სიყვარულის საღვებრქელს!

- ღმერთმა გისმინო!

სოლომონ, ლევან II დადიანი, გურიელი, კაცია დადიანი

იბრძვის სოლომონ პირველი, რათა დაიხსნას აჭარა, თუმცა დადიანი კაცია, მუდამ თავისას ფიქრობს, შყვრიაზა გური, იმერეთის მერველი შუშაგარა და სოლომონის მამული ხელში ჩაიგდოს თვითონ.

აქ ვის არ შთაგონდება გურამიშვილის ლანი, მისი ძირმწარე ვიღება და მისი "ქართლის კირი", როგორ ვხვრავდით ერთმანეთს, როგორ ერთმანეთს ეგპაძობოდა ამ იმედიან ერთმანეთს მაკონსტრუქციო ძირი.

და გურიელი იოსალოს იბრძვის ვითომდაც, ოდეს თავისთვის ზრუნავს, ცხადია, თავად შოულაობს ლევანს, თუმცა სულ ერთი არ არის ბათუმი ვიღას ქონდეს, ცუდმედილია შთავარი და მტრის დიდუცხე უკრავს.

წერს არქანჯელო ლამბერტი, როცა იგონებს ლევანს, ლევან II-ს, დადიანს, კაცი ეთქმოდნა რომელს; "რომელიც გნებავთ იმ ჰეცვის შემდეგ ომში ძლიეა, თუ სწორად აწარმოებდა, რაღა თქმა უნდა, ომებს".

ასეა ჩვენი ცხოვრება, გვაქვს ამდაგვარი ბელი, ერთი შევეყოთ, მეორეს თავზე დავესვათ თვითონ, იბრძვის სოლომონ პირველი და აჭარაში შუდის, თუმცა დადიანი, კაცია, ისევ თავისას ფიქრობს.

1996 წ.

თურქი ატაშე და მემედ-ბეგ აბაშიძე

საუბრობს თურქი, სატყვიარი თავისი სტკივა, თავისთვის თბილა, რა თქმა უნდა, და სხვისთვის სტკივა;

"თურქული სიკოლა უნდა გახსნას ბათუმიში მაღლა, არა-რამ თვეში, დიდი, დიდი, ამა წლის დაშლულს".

ხოლო მემედ-ბეგ აბაშიძე საყარძელს მსხდარი თავს უჩვენებს სტუმარს ფიქრიათი, ურეგად წყნარი:

"ქარია იქნება, მეც ვიფიქრე ამაზე დიდხანს, სწავლა კარგია, თახაც უფვათი არა-ქიობება,

ეწაფებინა "ვისრამიანს", ფიროლუქს, ნოზამს, როგორც რუსთაველს"... აქ მასპინძელს მიუხედავ მიზანს,

გახედავ თურქი... და ამოშრა საუბრის დარბაზი... ქრიალუმს, ოდნავ მოღებული დარბაზის კარი...

1996 წ.

ხორუმი

ვისაც ხორუმი არ უნახავს, ასე მგონია, არც ციხისძირი არ უნახავს, არცა ვინოია, და აჭარაზე არადეკრი ვაუჯობია, ვისაც ხორუმი არ უნახავს, ასე მგონია.

იმას არც ფაზი არ უნახავს, არც ხეცსურეთი, არცა კოლხეთი, არცა სამცხე, არცა პეტრეთი, სანახაობით არ მოსულია ელეთ-მელეთი, ვისაც ხორუმი არ უნახავს, ასე მგონია.

იმას არც ქართლი არ უნახავს, არცა კახეთი, არც იმერეთი, არც გურია, არც აფხაზეთი, არცა სვანეთი, - ევრაზიის გადასახედი, ვისაც ხორუმი არ უნახავს, ასე მგონია.

ხელის რაიონს ერთი ციქქნა აკვობს სოფელი, ციქქნავე ხორუმი მსოფლიო-ციქქნავე გადქოლილი გულხის ბოჭები (არის ფაში დასწობილი), მგონია ხორუმი უნდა გვიხსნას, ასე მგონია.

ხელმოწრილდული ვასცქერს სივრცეს ერთი მხედარი, ერთი ახალგაზრდა მუხა მთიანდ შორს გახუბდვარი, ელოდებიან დახარჩენი (რა ჩანს, ნეტავი), ახლა ხორუმი უნდა გვიხსნას, ასე მგონია.

ნუთუ ვერაფერს ვეღარ ამხნებს თვალის ძლიერი? არის შთავარი მტერი ჩვენი, არის ციხერი, ვერას დაგვაკლებს თუმცა ხრიკი გადათითელის, რადგან ხორუმიან ყველა ფაში მონახარია.

ყური მიადო (სუ), მხედარმა მშობლიური მიწას, მიწას, რაზედასაც ერთი ბუნა სოფელი იცავს, და გაიგონა მან მომხდურთა ფხისმა: იმ წამს, მაგრამ ხორუმიან ყველა ომი მონახარია.

1996 წ.

ზურაბ გორგოლაძეს

გორგოლაძე სოფელშია წასული... მით მიუწევს მარად გული და სული. ძველდური ახლავს მშობს და მხეობა, და ნეგერი ლობი ებრძვის ხეობს.

ჩუხავს შუშას, ცეცხლს აბოლებს ბუხრისას, სვამს ცისკარზე სადიდებელს უფლისას.

უფვარს მწუხრზე ლაპარაკი გლუხებთან, პოეტს ქვეყნის საკითხავი ეტება.

უზურეს ზამთარს, სოფელს რომ ვეგავებება და რას ფიქრობს, ჭირს აქედან გაეცება.

მაგრამ მჭერა და წყალი არ გავება, ის ზამთარაც რომ აუწყობს საუფარს.

ეპ, ბებრბო... იბუზღუნეთ, იდავეთ, რა დრო შგერათ, რარეგ საიიგავთ!

1993 წ.

***

... და სახოცია თედო, როცა აჭარას აღწერს, თადვი მოწყვეთავს პატრონას ქართულის ნაწერს:

"იღირე გეწვიე ამა კუთხის, რა არ გავიგე, რას ამ არაზმდნე, მსურს აღვინიშო მე ამთავითვე.

"იქ ძარცვა-გლეჯა კანონია, გზებზე მჭარია, და აჭარულ საქურდილად დაგმულია".

არ წააბოლებათ აჭარელია ნამცუცი ქება, თუცაღა სვებანე უარესი ამებით ხდება.

რადგან სხვის თვალში იოლია დანახვა ბეწვის, რადგან სხვის კარზე გსდებთ შურით და გული გეწვის.

მაგრამ ახლოდან თუ გაიციონბს ამ კუთხის კაცი, სულ სხვათაირი გაუჩნდება, ცხადია, ახრი.

მოზარდნი, გეტყვის მასპინძელი, - გეტყვის, ბატონო, თუ უკაცრავად არ გახალავარი, ნუ მიგვტარებთ.

შინ შევიძლება, გამოაღებს ოდის დარბაზებს და ისე დაგვავს, რომ უცეთეს ხელებს განახავს.

მალერის წვენი ძარცვს გაგიბობს, ყველს მოიღიერებს და მითავითენი შემოარჩენის გეტყვის სიმორერებს.

ხორუმს იცეკვებს დიდ-პატარა ოჯახის წევრი და სიხარულით ვანსკვება ლოყებზე ცრემლი.

ძველი ეგვიპტე გავინდება, ძველი შუშერი, თიხა, ქანადვი, აბრეშუმი, ლობი, ქუშელი.

მიკვირს რარიგად შეინახა თავი აჭარამ, მიკვირს, იმდენხის მივტრევივთ ღეთის ანახარა.

მაგრამ ბუნებამ ჩვენზე უკეთ უწერს ყოველი, რადგან გულია კაცია ვინცა წინადა მოხარველი.

იმდენი ნახე, აქ ქართველია თავის-საქარი, ბევრიც გაამბობთ, არ მოიწყენთ, ჩემო ბატონო.

მაგრამ იმ სახლში, იმ უბრალო კლუხის ოჯახში, რა დამავიწყებს იმ გაემეფანს, იმ ბანს, მომახილს,

იმ ხალისობას, რაც სამართებს ნამვივლს მოჰკავდა, და ძაღლიც, კატაც მამის ჩვენიან ერთოდ როცადა."

1995 წ.

მეღვინე კახი

ქვიშიანწყლის ამწვანებელი საძოვარი დედოფლის წყაროდან კარგა და შორებით, შირაქისა და კრისპირეთის სამანზეა გაწოლილი. სწორედ აქ ერთ მუდროს შურისმი დებარეთის კერძი ფრმა. დღეს განსაკუთრებული დღეა - დადოლებული ბატკანი ყველამ თავისი სერით უნდა დანიშნოს, ამიტომ ოთხთვე მოწოდებ იქ არის. მათში განსაკუთრებით გამოირჩევა ვ ა წ ე კ ე ლ უ ლ ვ ა შ ი ა ნ ი , ცოცხალთვალბა ახალგაზრდა კაცი, რომლის ჩამოქნლი, სპორტსმენებით გაკავებულ ასო-ტანს მუდამ მოქმედების ენის ეტყობა. ვერც ახლა ითქვს.

- ფთეგავარდნილს არავის დანებებ - ამ სერით ჩვენი ცხვრები უნდა დავნიშნო, - იძახის და თან გაღეულ სალსავზე ჭაყყავს იალმასებს, - შენ რომელს აირჩევ?
- მე? - ვასო სიყვარულით შესიქვრის ძმისწულს, - ჩემი ბოძორი იყოს, ოღონდ უკან წამოთლიო. შენა, ვალკო?

- დანისპირი, დანისპირი! - ბაიდან გამოძახის ვალკო, - წინ სათილოსა და უკან წამოთლილს გვერდიდან ჩაქრული მირჩევი - საცნაურად ადვილი!

- აა, დავიწყოთ, დავიწყოთ! - აჩქარებ ყველას ფარნაოზი, - ავე, მზე საღ აიწია!

ნიშნები დანაწილდა. სერვა დალიყო. უცხოე შეატყობს, რომ გაუწყვილულა შინა ახალგაზრდა ამ შეხმატკბილებულ ოთხკაციანი ჯგუფის სული და გულია. ვინ არის იგი? ეს ჰაუტუ ალული შეილია.

***

ალული შეილთა საგვარეულო ფესვი სოფელ მირზანიდან მოდის. ისინი განსაკუთრებით ხენა-თესვის მოტრეფიანობით არიან. სწორედ ამ თვისებას დაუდგენენივინა ძნელად გადასადგელი ნახივი იქნაო ვინა ალული შეილისათვის. მას გულმა შირაქის თვალადაწუდნელ სახანავ-სათეს-სათრე-სათრევისივე გაუწყო. ამიტომ ოცდაათიანი წლების დღისაწყისში დედაბუდინად აიყარა მირზანიდან, დასახლკარა და დედოფლის წყაროში და შირაქს მამა გაუსწავლა. ჯფისკაცის მოწადინებამ ნაყოფი გამოიღო და მალე წელში გასწორდა. ოთხ შვილი შეეძინა - ორი ვაჟი, ორი გოგო. მაგრამ დახეტ ბედის (თუ ისტორიის?) სიმბოლეს: ყველაფერი წაარვიდა და გაბაკულაყს იმევე ბედს მოაწყის მისი ძმა კოლოც, როგედს შუა აზრის მახტებში დაიღუპა, ხოლო მისმა გაუთვლადურებულმა ცოლ-შვილმა 1944 წელს რის ვინაზრობით ჩაბოლოეს სამშობლოში. თავად ვანო თელავში გადასახლეს და ეტყობოდა,

კიდევ უფრო შორს უპირებდნენ გადაკარგვას, მაგრამ ბუნებით გაუტყებულმა იმდენი ოდარიდარაბა, რომ ყველას თვალნათელი გახადა თავისი სილაღმართულ და გულწკარუქმოს სასწაულებრივად გამოსტკეპ შინ დაბრუნების უფლება. შინ კი დებარუნდნენ, მაგრამ ვაი ასეთ დაბრუნებას: შიმშველი ალიზის კედლების მეტი არა დახვედრიან რა.

(ევე ქვაზე ღვთის ანაბარად დარჩენილმა ვანომ მეორე დღესვე გაყო უღელში თავი და დანეღებული ოჯახი ხელნეღობილ ისევ ფეხზე წამოაყვანა. ოთხ შვილს კიდევ ორი გოგო მიუმატა...
- მხენ კაცი იყო, ის ცხვრებელი, მხენი-განისხენებს ხოლმე უფროსი ვაჟი, ფარნაოზი, - სანამ შირაქი იქნება და საკონელი ისულდგმულებს, გლეხს რამე უნდა გაუჭიროსო, ხშირად იცოდა ხოლმე თქმა!

- ახლა საქონლის რაინარი ვადრი და მულაში იცოდა, - ჩაურთავს ძურე, ვასო, - რა დლითაც ის ნახირს შენა დაწყვილოდა, იმ დლით საქონელს პირდაპირ უხარადა, ვაკო!...

ვანო ალული შეილთა ვაჟებს ანდერხად დაუდგო - არასოდეს ედაღობათ მიწისა და საქონლისათვის. ძმებს ძირს არ დაუშვიათ მამის ნათქვამი: ვასომ თოღლი თავისი სიცოცხლე ხენ-თესეს დაუყავშირა, ფარნაოზი კი 1947 წელს დაამთავრა ქვემოძმანის ზოგადეგნობის საფრთხილში და მას ავეთ სულ მესაქონლეობას ემსახურება.

***

თვით ჩვენი ნარკვევის მთავარი მოქმედი ჰაუტუ ალული შეილია ანდაჰამია, ეცივი გვარზე ხტისო. ამ ნაღაზას მთელი მისი ცხოვრება და საქმიანობა ადისტურებს. 1976 წელს დაამთავრა საშუალო სკოლა და მერე ორი წელი იმსახურა ჯარში. ჯარისი ორი დაბრუნდა, ორწლიანი სავაჭრო ტექნიკუმში დაამთავრა დასწავლად. მაგრამ პირველი დასწავლადანვე იგრძნო, რომ დახლებ დგამა მისს საქმე და სტეია არ იყო. ეტყობა, მამაპაპური სისხლი და ჩვეულები მაინც თავისას ითხოვდა. ამიტომ ვაჭრობას უდარდადღედ გამოეთხოვა და კოლმეურნობაში შევიდა: იყო საწყობის გაგებ, ტრაქტორისტი, ტრაქტორისტობა ბრიგადის აღმრიცხველი, სტეკვის საწინააღმდეგო გასამხედროებელი ნაწილის მუშაკი... მოკლედ, სულ შეხენელ-მთესველებსა და მინდორის ენის უწყვეტა თვალ-გული.

შარშან კოლმეურნობა საბოლოოდ რომ დაიძალა და დარჩენილი კინება, წესდებისამებრ, მის წევრებზე გაიყო, ჰაუტუმა შეგველიანა თავისი მამა, ბიძა და ბიძაშვილი - მილი, კოლმეურნობიდან შენახვედრი

საქონელი ერთ ფერმად შევერათ და დავაზიარეთ, თორემ ცალ-ცალკე მოვლა შეუძლებელია. უფროსებს ქუაში დაუღდათ ალოოიანი ზველს ნაბჭობი. ქვიშიანწვალზე შეისყიდეს კოლმეურნების ნაქონი ფერმა და შეხახვედრი საქონელი - ხლითონდ მრობა, სამი ხბო და სამოცი სული ცხვარი იქ დააბინავეს.

ჰაუტუ არც სახანავ-სათესს აყვებს ყურადღებას. ერთი სათესელი კოლმეურნობიდან იგრეო. ტრაქტორი, მისამბელი, ლაფტე და ფარცხები თავისი დანახოვით შეიძინა. მესაქონლე კაცს სპარსელ ჰაერივინობა დასხვადგოდა, მაგრამ რაკი იმეჰმად საამისო სახსარი აღარ ჰქონდა, აიღო თავისი "შოსიკში" და დაცვალა. თან საკუთარი კანკარტუქციის კულტეპატორი გასკეთა, ხოლო ტრაქტორზე ელექტრომშენა და დღეები იღამოტყავა.

შარშან შირაქი სასტეკო გავლამა გადასახო. ამიტომ გაუმეურნარი ზარალი ნახეს იქაურმა ფერმერებმა. ისეთი ზარალიანი წელსაწიტი გამოდგა, რომ ჰაუტუს შრეველები ეკი გამოუტყნდნენ: გაუშვე ხენელ-მთესველობა და სხვა ხელობა იპოვე. ამხარი ხალხს ჰაუტუ მიმტყვებული ოღმილი უსმენს ხოლმე.

- რომ ვუკვირდები, მოკრივე და მექინდერე ერთმანეთსა შეგვახან! მოკრივე როგორი ვანისა და მუშტის პატრონიც უნდა იყოს, თუ ბუნებით გულდელდალია და სულ იმისი შიში ექნება - ვითუე გამოშვებოდა, მაშინ ეპაქეი ყოფილა მისი თასო! შე კაი კაცო, რიხზე რომ აღინხარ, და გადგებ, - ამ დაგადგებ - ეს არის კრივის ადათ-წესი: გამარცხება და დაბარცხება ხომ მძებნით არიან!

აქ ჰაუტუ წამით ნაფიქრებდა ხოლმე.
- ჩვენი, გემინდერეების რინგი კი მინდორია, შვილოსან! ჰოდა, მე თუ

წინასწარ სულ გვაღვაზე, სტყვავზე, ჭარხას და ხაცარზე ფიქრი ტვის ჭარხასზე, მაშინ მხებელ-თესველი კაცი ყო არა, მოწუწუნე დედაკაცუნა ვიქნები!.. რას იხამ, ხან აშინი იქნება, ხან უაშინიღობა, ხან გვაღვა, ხან გადააბმული წვიმები... მოკლდე, მთავრია, მხებელ-თესველს შრომა ან ეხარებოდეს!..

ჭაბუკ ალუდიშვილი და სხვარმავე კი ერთმანეთთან უშრატად არიან. შორიდანაც კი არ იციანებენ ერთმანეთს. თითქმის ყოველდღე მგლის ანთინზე რა გავა მზინდან, გვიან დამქმდე სულ სახსავ-საითიებში, ფერმა და საძოვარზე ტრიალებს.

ჭაბუკს ორი ვაჟი ანუ ორი საულე მოხვერი ჰყავს, როგორც ცირა ბებია იტყვის ხოლმე - ხუთი წლის ვიჯორე და სამწლიანხვერის ფარნაოზი. მამას უსწავლელმა მათთვის და წინასწარ დარეგულდება უცხოურ კაპითიონ, მამა რა კაციაო, ძემეც ერისხად ჩაიჭიკიკებენ:

- მინდერის კაცი!

- თქვენ თვითონ ვილა ხართ?
- ჩვევც მინდერის პატარა კაცები ვართ!
- მერღვა, რა გვაღვალებით ამ მინდერის კაცებს?
- საქართველოს გამოკვება!
სტუდენტები სიცლით იხილებიან ხოლმე.

***

ვინც ალუდიშვილების მადლიანსა და სიმღერის სუფრასზე მოხვედრილა, მას უთუოდ გარგად დაამახსოვრდებოდა არა მანტო დიდი ვახოპასიუელი ვერანოს რქაწითლის გემო, ფერი და სურნელი, არამედ თვით ის ორღობიანი, ჭაბუკის საფურცელი ბოხვერა დოქები, რითაც დღინო მიერთმედლით ხოლმე, მამაპაპური, თვალმახარი და პირფართო დოქებია. ისეთი პირფართო, რომ შიგ კაცის ზოფიერი მუშტი ჩაეგვევა. როცა ჭაბუკი თამარდოს, ხადიშს ისე არ დაასრულებს, თავისი საყვარელი

სადღეგრძელო, უფრო სწორად სტუდენტს თავისი სახუცკარი ოცნებების არ გაანდოს საღეგრძელოს სახით. საქმად რომ შეღვინიხება, დოქს ლახათიანად დაისბილებს ხოლმე, განსხვავებულ სასმის შეყვანეს და სასდგრძელოს ისე წააბრწყებს, დოქს ხელს მანიც არ უშვებს - თითქო იქიდან დაუშვებელი ძალასა და ხალისს ისრუტავს.

- მოდიო, იმ დროსა და იმ ხალხს გაუმძარკოს, რა დროსაც და ვისი ძალა-მარჯვნითაც მონაგრებული პური და ხრეტი საქართველოს დაეამყარებოდა!
გულრიფვე მხურვალედ ამოიღებს ხოლმე ამ სიტყვებს და მერე, სანამ მოლილითაც ჭაბუკს ტუნებს ჭაუწვედინებს, ჩურჩულით მიეცდებოდა.

- დღერთ, მომასწარი იმ დღეს! მადლიერად მკითხველი, ნეტავი ჩვენც მალე მოგვასწრო მაგ დღეს!

ჯამალ მხარხივილი

არიოლას

დავით ყანდარაშვილი

სტატისის სათაურადან როგორც ჩანს, წარწერა გაკეთებულია 1958 წლის ათ მარტს, ამავე კი, რომელიც უნდა მოვითხოვო, მიხდა 1976 წლის 10 მარტს - იმ დღიდან თვითმკითხველს შემდეგ. წლებისა რა მოგასწენით, თვითონ იტყვის კი საცდარი დამთხვევა, რაღაც საიდუმლოება რომ იმაღლება ამაში, ფიქრობ, ორი აზრი არ არსებობს.

მაშინ ვიუშაობდი ახალციხის აქატო-ლიატომიტის მდარითა საშპრთველოში, რომელიც ექვემდებარებოდა საშენ მასალათა მრეწველობის სამინისტროს. მინისტრი თბარ ლალაშვილი გახლდათ, იმ წელს ვიწვევდით აქატის ახალი საბადოს დასამინისტრო დანიშნებულ იყო მომავალი საშპრთველო.

ადგილზე ვაჩინობს მიზნით ახალციხეში გვესტურა მინისტრის პირველი მოადგილე არჩლ ჯამარაშვილი, რომელსაც თბილისში ვესალუბრე ძიების შესახებ და მის საყვარელი შედეგებზე. არჩლი აღმოჩნდა დიდებული ქართველი, ჩვენი მწერლობის თავყისმცემელი. საუბრის დასასრულს შემპირდა ახალციხეში რომ ჩამავლი, სთუარბრს გაგიცხებო, არ ვიცი, რა ჰქონდა მხედველობაში.

და, აი, 1976 წლის ათ მარტს დღითი უკვე აქატის ახალციხე საბადოზე ავიდით მინაერ ბორბალის ნივბაში. მამალოხის მხედველების მძიმობა ეგულვებ „კოლხონიში“ პირდაპირ ძიების ადგილზე მივიყვანა, იქ, სადაც პირველი წყაროები უნდა დარეგულყოფიყო. - ყოჩაღ მოკლდე, - შეაქო არჩილმა. - აი, როგორც გველოცება და ძიების ინიციატივამა, ბატონ არჩილს გაეცინა, თუ რა ჭანებთან იყო დაკავშირებული აქატის გამაძენება, საყვარელი კონტრებიც შემოგვხვებ ადგილზე და თან აქატის ნიმუშებაც ავიდით.

ერთობლივად გადავხვედით ბორბალის ნივბას და მანქანაში რომ გსდებოდით, არჩილმა შემოთთავა, ხომ არ გავივლით ვალში, ფერადი ქვების დამამუშავებელ სააქტროში ნიმუშებს დავახრახინებთ და უფრო ვფექტიანი იქნება, სამინისტროში რომ მივიტანო.

სააქტროში ჩვენი ნიმუშები დახვრეს, გააბრაილეს. სააქტროდან ვალეს ცენტრში, წინგების მათაზიაში შევიარეთ. არჩილს შევითთავა, ახალციხეში დაბრუნებამდე ავიბედა პირი ვაესელებინა ლინიათით ამ ბორჯომით ავევ ახლო მდებარე მტრად პოპულარული მუფეტიწი. ნელ-ნელა დაუკვივით ფართო დაღმარის. უკვე არჩილმა შემპირდა და მიუთხრა, რომ შევპარდი სთუარბრის, ხადიშტანე ვიქტორ

ნოხადის „შთვარისმეტყველება ვეფხისტყაოსანში“, ძლივს ეშვება ჩემს მეგობარს, ისე კი ვიქტორ ნოხადის გაუცხადებია, ვინც მომიტანს ლევან გოთუა „გმირთა ვარაშის პირველ გამოცემას, ჩემს წინგებს ვაჩუქებო.

ბუფეტის კარი ღია იყო და შესვლისას ასეთი სურათი გადაგვეძალა: მაკივარი ციხილია, შიგ უბრალო წყალოცი კი არაა. დახლს იქით მებუფეტე სკამზე ზის და თვლობს. - ბორჯომი გავტე? - არჩილმა ითხოვა. - ნიშა, უბრალო წყალოცი ნიშა. მესამე პასუხს ვეღარ ვაძულო, შემოვლილია კარებისკენ და ხმაშლით თქვა - წავიდით ახალციხეში, და რატომაც ჩაილითა: ნიშა, ნიშა, იხ, კალიშა.

მოხდა საცდარი ამავე: მებუფეტე წამოხტო ოცი წლის ბიჭვით და წინ გადავივლია. - მითხარი, ბატონო უფროსო, რა ჩაილითიებო, კალიშაო, კალიშაო? მე თქვენ ახალციხეში ვერ გავიშვებთ. გავილო ცალკე კუბე და შევებატო.

გაჩანახებულ კუბეში სუფრა ზუთ კაცზე იყო გაშლილი, სუფრა ჩივის რემე არ აქლდა. გაცილებული ვიპრარბულდით ხელშეს და მებუფეტემაც ხმა აოილო:

- ბატონებო, გიხილეთ და გავიფიქრეთ, ახლა შემობრძანდება ლევან გოთუა და დაეწვევით.

ერთმანეთს შეხედით და გავიფიქრეთ, ხომ არ გავიქდა ეს კაცი - ლევან გოთუა მესამე წელია განისვენებს არჩაშში. ეს კი:

- დიახ, ბატონებო, ნუ აჩქარებდით, ეს სუფრა მის სახელებზე ვაწყობდით, ნუ გეწყინებთ, თქვენ შეიძლება არ იცოდეთ, დღეს - ათ მარტს მისი დაბადების დღეა. მოიბონეთ, ახლავე ვახსოვდით.

იქვე კუბეში ერთ კედელში დატანებული იყო პატარა ნიში. მებუფეტეც გამოილო ნიშის კაცი. იქნადა ლევან გოთუა „გმირთა ვარაშის“ პირველი გამოცემის სამტომეული გამოილო და მაგდაზე დააწერე, ის, სადაც მხედეთ კუბე უნდა მდებარეო. - ვეგონებო, ახლა კი შეავსეთ სამსმელები და თვი ისე იგრძენით, როგორც საყუთარ სახლში... თამაღობა თვითონ იკისრა.

ეს ლევან გოთუას გაუმძარკოს და გაუმძარკოს იმით, როგორც ლევან გოთუა იტყვოდა ხოლმე, ვინც ჩვენი დახადების დღე ჩვეს „შპრთველის მიხარა... სამსიის სწრაფად დაილო, ჩვენი თამადა, რომლის არც სახელი და არც ვჯარი არავინ იცოდა, უბრალოდ „არიოლას“ ეძახდნენ, ლევან გოთუასთან მოხვედრილა კალიშაში და იქაც, ციხეში, ორივენი, თურმე, თავ - თავის საქმეს აკეთებდა: „არიოლა“ ციხის ბუფეტში მუშაობდა. დიდი მწერალი ლევან გოთუა კი „გმირთა ვარაშს“ წერდა.

თამადა ტრადიციისამებრ განავრძობა საღეგრძელოები და ტრადიციისამებრ დაამთავრა. წინგები რომ ალაგა, პირველი ტომი გადაგვიშალა, რომლის თავფურცელზე ლევან გოთუას ხელით იყო წაწერილი: არიოლას... ლევან გოთუა, 1958 წლის ათი მარტი.

ეპიკურეოზი უსვანელი

ორბელიანთა გვარს განსაკუთრებული ადგილი უკავია საქართველოს ისტორიაში. მათი "სადროში" ყოველთვის წარმოადგენდა ქვემო ქართლის საიმედო ბურჯს. არაერთი დიდი ერისაკეი აღუზრდიათ მათ ჩვენი ქვეყნის საიდუმლოდ. საქართველოს ისტორიის "ოქროვან ხანაში" და შემდგომ პერიოდის "შნელბელების ეპოსაც". მამულისაღმი სიყვარული და თავდადება, ვაჟკაცობა, დიდი ინტელექტუალური პოტენციალი მუდამ თან სდევდა მათ და ვერ ნახავთ ორბელიანთა საგვარეულო ისტორიაში ისეთ კაცს, რომელსაც ამ დიდი ეროვნული მისიისათვის ელოდათ.

ეროვნული სულის ეს მემკვიდრეობითი შარავანდედი მთელი სისრულით აისახა საქართველოს ისტორიის ერთ-ერთ თვალსაჩინო მოვლენაში - 1832 წლის შეთქმულების ორგანიზებაშიც. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ აჯანყების დიდის მთავარი სულის ჩამდგმელი ალექსანდრე ორბელიანის იყო, ხოლო აქტიური მონაწილენი-გრიგოლ და ვახტანგ ორბელიანები, ქართული რომანტიზმის თვალსაჩინო წარმომადგენლები. წელს, როდესაც 165 წლისთავი სრულდება ამ შეთქმულების-უპირისი ოქნება მთავარი ვაჟივერით საზოგადოებას მათი ადგილი და როლი ეროვნულ-დემნათიისუფლებელ მოძრაობის ისტორიაში.

გენერალ-მაიორი გ. ორბელიანი

გენერალ-მაიორი და ციხელი ე.წ. "მეორე ორბელიანი III განყოფილების" არქივიდან აშკარად ჩანს, რომ საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენის თავდაპირველი გეგმა შემუშავებულ იქნა ალექსანდრე ორბელიანის მიერ მოსკოვსა და პეტერბურგში ყოფნის დროს, როცა იგი სამხედრო განათლებას იხსალებდა იქნა საქართველოდან გაგზავნილი. მან გარეგნული ლოიალობით თავისივერი ნიდაბა და ავტორიტეტი მოიპოვა, რაც კარგად გამოიყენა თბილისში დაბრუნების შემდგომ რუსეთის კოლონიური მმართველობის სხვადასხვა სტრუქტურებში შეთქმულთა გჯუფების ორგანიზებისათვის. ასეთი ტაქტიკით მან შეიარაღებული აჯანყების წარმატებისათვის მკვიდრი ნიდაბი მოამზადა და თუ არა გამტკიცდა, მის მიერ შემუშავებულ გეგმა სახმედრო-სტრატეგიული თვალსაზრისით გამარჯვების რეალურ შანსებს იძლეოდა.

ამ მხრივ აღსანიშნავია, რომ ალექსანდრე ორბელიანის მიერ შედგენილი "პირველი დამის განკარგულებით", მოულოდნელი შეტყვით ხელში უნდა ჩაეგდოთ არა

მარტო თბილისისა და საქართველოს ტერიტორიაზე განლაგებული ძირითადი სტრატეგიული სამხედრო პუნქტები, არამედ შავი ზღვიდან კასპიის ზღვამდე მთელი კავკასიის მასშტაბით რუსეთის ყველა მნიშვნელოვანი სამხედრო პლაცდარში. ამასთან, შავი ზღვის სანაპირო ნავსადგურებსა და ციხე-სიმაგრეებზე იგი საფრანგეთის ფლოტის დახმარებით ვარაუდობდა რუსეთის სამხედრო ინტერვენციის ნეიტრალიზებას, ხოლო კასპიისპირეთში მისი ბიძის ერეკლე მეორის შვილის, ალექსანდრე ბატონიშვილის სამხედრო შენაერების მოსაუკლებით სრულ ოზღადაცაში მოუცქედა რუსეთის სამხედრო ნაწილებს ამიერკავკასიაში. მის სამხედრო გეგმაში აგრეთვე დიდი ადგილი ეკავა დაღესტანში იმ პერიოდში აჯანყებულ ყაზი მოლას პარტიკულარულ რაზმებსაც, რომლებიც ჩვენგანთან და ინფუშებთან ერთად საიმედოდ ეტყვადნენ დარიალისა და თერგის ხეობას.

თუ ალექსანდრე ორბელიანი შეთქმულთა სამხედრო-სტრატეგიული სკიოთებებს წყვეტდა, გრიგოლ და ვახტანგ ორბელიანებს მათი ტაქტიკური განხორციელება ევალებოდათ. სოლომონ დოდაშვილთან ერთად, მათ დიდი როლი ითამაშეს აჯანყების სამზადისისას ახალი ძალების ჩართვაში და შეთქმულების იდეოლოგიური ბაზის მომზადებაში. ამ მხრივ აღსანიშნავია

(1832 წლის შეთქმულება და ორბელიანები)

შეთქმულთა ისეთი მნიშვნელოვანი დღეუფნებები, როგორებიცაა - "აქტი გონიერი" და "სიტყვა მოწოდება", რომელთა შედგენასა და გავრცელებაშიც გრიგოლმა და ვახტანგმა აქტიური მონაწილეობა მიიღეს. მათივე ოჯახში-მათი დედის, ერეკლე II ქალიშვილის, თეკლეს, დიდი პატრიოტი ქალის მიერ მოქმედა საქართველოს ეროვნული დროშაც, რომელიც აჯანყების დღეს წინ უნდა წისდებოდა ქართველთა ლაშქარს. აღსანიშნავია, რომ თეკლე ბატონიშვილის კვლადაკვალ შეთქმულებაში აქტიურად იყვნენ ჩაბმული სხვა ქართველი პატრიოტი ქალებიც. უთუოდ ამ ფაქტმაც ასაზრდოვა ჰაბუკი პოეტის-სიკოლო ბარათაშვილის მუშა, როცა მან შესანიშნავი ოდა მიუძღვნა "ტყბილ-სახსოვარ და მარადნეტარ" ქართველ დედებს.

შეთქმულთა შორის ხელნაწერის სახით გრცელდებოდა გრ. ორბელიანის მიერ გადმოქართულ-ბული "ნაღვავიკოს აღსარება", რომელიც აჯანყების მომზადების თავისებურ ჰიშნს წარმოადგენდა. განსაკუთრებით დიდი პოპულარობით სარგებლობდა იგი ვინმანის მოსწავლეთა შორის და მთელ ახალგაზრდობაში, ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ეს იდეებმა ასახული შეთქმულთა "სიტყვა-მოწოდებაში", რომელიც ასევე არალეგალურად გრცელდებოდა და დიდ ემოციურ ზემოქმედებას ახდენდა მკითხველებზე:

"ქვეყნის დაარსებებთან მამულსა ჩვენსა აქვნდა თავისი საკუთარი მდგომარეობა, აქვნდა თავისი სარწმუნეობა, თავისი ენა და თავისი ჩიეულება... ხოლო აუ ჰხედავთა დაშობასა და არაარობას მამულსა ჩვენისა?! გრძნობთა შევიწროებასა ყოვლისა კაცისა?!"

რისთვის არის ესე ესეთი? ნუ უკვე ჩვენ არა ვართ შვილნი მამა-პაპათა ჩვენისათა?!"

ნუ უკვე ჩვენ არა ვართ ძალგვიძს შენახვა საკუთარისა მამულისა ჩვენისა?!"

ნუ უკვე ჩვენ არა ვართ ვვაქვს

სომხე და ძალი

ესოდენი, რაოდენიც ჩვენს მამა-პაპათა?!”

ასეთი დიდი ალტკენებითა და მამულიშვილური თავდადებით მიმდინარეობდა აჯანყებისათვის მზადება, ვადამწყვეტი დარტყმისათვის ძალების მოზილუზება. მაგრამ, სამწუხაროდ, ასე რუდუნებით მომზადებული შეიარაღებული აჯანყება, დაწყებამდე რამოდენიმე დღით ადრე გამცემლობის შედეგად ჩიშნა. ყველაზე მტკიცურთა კი ისაა, რომ ისევ და ისევ “ციხე შიგნიდან გატყდა” - შეთქმულება ისევ ფილავანდიშვილმა გასცა. ამ ფაქტში კიდევ ერთხელ აისახა “მწლებელბისი” ჩვენი მთავარი ეროვნული ტრადიცია, რომელსაც ასე ოსტატურად იყენებდნენ ხოლმე ჩვენი მტრები - “ქართველების დამარცხება ქართველების ხელით”. როგორც ღიბი ილია წერდა, “შავით მოსილი საქართველოს” ბედმა ერთხელ მაინც უნდა აგვიხილოს თავსებ მის შვილებს იმისთვის, რომ დარტყმულდეთ: “ჩვენი ხსნა ერთვისლობასა და ერთობრივობაშია, საერთო ნიადგაზე დგომაშია მხოლოდ”.

შეთქმულების მარცხის მთავარი კუთხის სასწავლებელი მაგალითიც იმაში მდგომარეობს, რომ “განთითველებული და ასო - ასოდ დაჭრილი” ქართველობა ამ გზით თავის საწადელს ვერასოდეს ვერ მიიღწევს, მტერი კი “მარად გახარებული იქნება ამით”. ეს მაგალითი იმავალ ვგასწავლის, რომ თეთონ გამცემლობაც დაუსჯელი არ დარჩება: გარდა საუთონ წყველა-შეგნებებისა, მას თეთონ ჩვენი საერთო მტერიც სჯის. რუსეთმა სხვა შეთქმულთა მსგავსად არანაკლებ დასავ თეთონ ისევ ფილავანდიშვილიც, და კიდევ ერთი მთავარი და ყველაზე არსებითი მაგალითი, რომელიც 1832 წლის შეთქმულებას აქვს ჩვენითვის: მიუხედავდ მარცხისა და ფეოკურნი დანადგურებისა, ეროვნული ხსნიასა და დამოუკიდებლობის იდეის მარცხი და განადგურება შეუძლებელია. ამ მხრივ, როგორც ილია ჭავჭავაძემ აღნიშნავდა სამართიანად, XIX საუკუნის 20-30-იანი წლები წარმოადგენენ ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის იმ საუკეთესო, რომელმაც მკვიდრი ნიადგი მოამზადა სამოციანელთა ეროვნული მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებლებად.

1832 წლის შეთქმულებისა და სამოციანელთა იდეური მემკვიდრეობის პერიოდში კვლევის ცალკე საკითხია. აქ კი აღვნიშნავთ, რომ ამ თვალსაზრისით გამორჩეული როლი შეასრულა ვახტანგ ორბელიანმა. ეს პიროვნება რატომღაც ჩვენი

ისტორიოგრაფიის მიერ ნაკლებად შესწავლილი და დაფასებულია, ამიტომაც საჭიროდ ვთვლი მისი დამსახურების წარმოჩენას. თუ ვახტანგ ხაზებში წარმოვადგენთ ზვებანგ ორბელიანის პოლიტიკურ მსოფლმხედველობას, იგი უპირველეს ყოვლისა, მიჩნეულ უნდა იქნას კონსტული კონსერვატივზმის ფუნდამენტად და მის იდეოლოგიად. ეს ნათლად ჩანს ჩვენამდე შემორჩენილი მის წერილებსა და ლიტერატურულ მემკვიდრეობაში, რომლის პირველი სტრიკოზული ანალიზი ისევ დღემდე ილია ჭავჭავაძემ მოგვცა.

ილია წერს: “უშთავიანი ძარღვი ვახტანგ ორბელიანის პოეზიას ერთი გულსადომი, მაგრამ გულწრფელი დაცდება წარსულისათვის... იგი დავითრის წარსულის დამზობილს დიდებსა, მაგრამ... სწამს - “დიდს წარსულს დიდი მომავალიც კენება...”

ვახტანგ ორბელიანი იყო მოუღღღი მომოდელი ჩვენი წარსული დიდებისა და ისტორიისა: “ამ გზაზედ ისე გადასუვევდა, ისე სისწერიც ჩვენში არავის უვლია, როგორც ვახტანგ ორბელიანს, მან... მთელი თავისი პოეტური ძალ-ღონე სულ ამ საგანს ამსახურა. ამასთან, როგორც მამულის სიყვარულით მოსილი პოეტს, დიდი წილი უდევს, რომ ამ გზანობამ ჩვენი მუხვი მოიკიდა და ფრთა შეისხა... მას წარსული უყვარს, როგორც ფუძე ჩვენი მომავლისათვის”, - დასძენს ივე დიდი ილია.

ვახტანგ ორბელიანის, როგორც ეროვნული იდეოლოგის დამსახურებაც ის არის, რომ მან საქართველოს მომავალი მჭიდროდ დაუკავშირა ჩვენი წარსული “ისტორიის გამოცობლებს”. ეს იდეა გადადევს წითელ ზოლად მისი შემოქმედების შედეგად - პოემა “იმედს”, რომელსაც ილია ჭავჭავაძემ “ქართული პოეზიის უწარჩინებულეს მარგალიტს” უწოდებს.

“მაგრამ აქ ხშირიად ჰოვებ ტაძართ, თენთ დიდებულთა, პალატთ ნახგრევთა და მონსტრატთ აოხრებულთა, ... რას ნიშნენ შეინნი, ეს ნანგრევნი, - შენ გსურს იკითხო? ესურს ივერის შვაი ბედი ამოკითხო?”

... ჩვენი ივერი მშვენიერი, არს სისხლის კალო, გმირთა ავლდამი, გულით საკლავი და სავალლო!”

ილიას “არტილის” მსგავსად, ვახტანგ ორბელიანის პოემაც ოპტიმიზმით მთავრდება. ულამაზესი ქალწულის სხით გამოცხადებული საქართველოს მფარველი ანგლოზის მომავლის დიდი იმედით მუხტავს პოეტს: “გწამდესო, დეაწლინი მამა-პაპათ არ განაჭქრებიან,

გწამდეს, ეს თენნი დიდებულად კვლავ აღსდგებიან მართლმდიდებელთ ქეშმარიტი, დმერთი დიერი მოგფენს თვის სხვისა, თვის სიუხვეს, და თქვენი ერი, ქრისტეს გრისისათვის წამებული კვლავ გამრავლებოა, თქვენი სამშობლო დანგრეული კვლავ აყვავდება”.

ვახტანგ ორბელიანი ზოხდით უყურებდა მოდასაყოლო თანამემამულეებს, რომლებიც საკუთარი მოკლებულნი, სხვათა “შამიშურარის ბაძით და “ნასუფრალით” ბატარებენ წუთისოფელს, იგი ასეთ ხაზს უპატრონო ძაღლს ადარებს, რომელიც იმისი მონა-შორჩილი ხდება, ვინც სამადლოდ ლუკმა-პურს გადაუღლებს.

“რა კვნა ცოდვიმა? გულსა და სულს ცეცხლი მედება, რის საქართველო დანგრეული მომავონდება”.

თითქოს და, საქართველოს დუხჭირ ყოფას, ჩვენს გუშინდელ დღეებს ვეჭავა პოეტის სიტყვები: “უჭერო, უპატრონო, აოხრებული სამშობლო, იგი სამშობლო, რომელსაც ოღესღაც თავისი ჭერი ჰქონია, თავისი პატრონი ყოლია და სახელით და დიდებით ჰყვავებულა, დღეს სამარცხენოდ ძირს დაექმულა”.

შთამომავლობამ არ უნდა დიდვიწყოს თავისი სამშობლოსა და მის ისტორიაზე უზომოდ შეყვარებულთა ეროსიცა. ამის მაგალითი ხომ თეთონ დიდმა ილიამ მოგვცა, როცა ვახტანგ ორბელიანის უცდალსაყოფად მისი მიოგრაფია და პოეტური შედეგები გამოსცა. ასე რომ, ვახტანგ ორბელიანს თავის მიოგრაფიად თვით ილია ჭავჭავ. ასეთი პატივი ილიასგან არც ერთ ქართველ მოღვაწეს არ ღირსებია, ჩვენ კი ვახტანგ ორბელიანის შემოქმედებად მემკვიდრეობა ისე მივიწყებული გვაქვს, რომ სასაყოლო პერიოდებშიც კი გვაკვიწყებდა შერეობანო და მოვისმენითო იგი, თითქოსდა ასეთი გულმხურვალე პატივით და პოეტი არც კი გვეყოლია.

1997 წლის ვახაფხულზე შესრულდა 185 წელი ვახტანგ ორბელიანის დაბადებიდან. 1832 წლის შეთქმულებისა და მისი ოქმილი სიმბოლირად ერთმანეთს ემთხვევა და კარგი იქნება, თუ ჩვენი საზოგადოება აღნიშნავს და დააფასებს ამ ჩვენი დიდი ეროსიკისის დამსახურებებს ქვეყნის წინაშე, მის საცხოვრებელ სახლში სანალ-მუხტუფუშის თუ არა, მემორიალური დავის გაკეთებით მაინც.

მქვენ გამოქვეყნებული გაქვთ მრავალი სტატია მეცნიერებისა და ტექნიკის დამლუგველ ზეგავლენაზე ადამიანებზე ("Numbers y engragles", ადამიანები და მექანიზმები, 1951 წ.). რითი აიხსნება თქვენი ასეთი დამოკიდებულება?

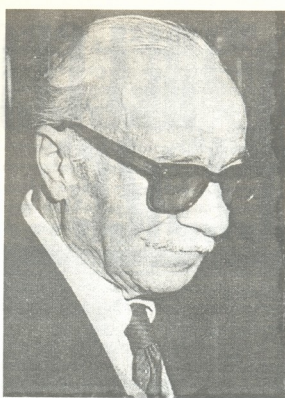
- მე შევისწავლე ფიზიკა და მათემატიკა, მეცნიერებანი, თითქოსდა, იდეალურ შესაძლებლობას რომ ქმნიან ქაოსიან თავის დასადწვევად და აბსტრაქტული აზრის "პლატონურ სამოთხეში" ჩასაყურყუმალავებლად. მაგრამ ძალიან მალე დავრწმუნდი, ზოგიერთი მეცნიერის ბრმა რწმენა "წმინდა აზრისა" და პროგრესისადმი, არ იძლევა საშუალებას, დანიხოს და რეალურად შეაფასო ჩვენი ცხოვრების ისეთი ასპექტები, როგორცაა სფერო კვეცნობიერისა და მისტიკურისა, მხატვრულ შემოქმედებას რომ ასარჩევს და კაცობრივი ბუნების "ფარულს" მხარეს მოიცავს. სრული ინდივიდუალობა რომ შემქმნის, მიგმობს გერმანულ რომანტიზმს, ეგზისტენციალიზმს და სიურრეალიზმს.

ჰოდა, ერთხელ, როცა დოგმატიზმისა და სინუსოიდურიდან თავი ავწიე, უკვე ჩემს წინ აღმოძრა ადამიანის სახე, და უკვე აღარ შეეძლო მისთვის მზერა მომწყობტა.

- და მაინც ბევრმა თანამედროვე დღიმა მსურალმა შეძლო მეცნიერებისა და შემოქმედების შერიგება.

- შესაძლოა, მათ ეს მოახერხეს, თუმცა მე უწინდებურად ღრმად მწამს, რომ ჩვენი დრო დაღდასმულია სწორედ მეცნიერებისა და ჰუმანიტარული დისციპლინების დაპირისპირებით და ეს დაპირისპირება დღეს უკვე შეუჩივებელია. ჯერ კიდევ საფრანგეთის განმანათლებლობისა და ინციკლოპედისტების ვიკეაში, უფრო კი პოზიტივიზმის დროს, მეცნიერებამ ოლიმპოს მთას შეაფარა თავი და ამით გაემიჯნა კაცობრიობას.

მე-19 და მე-20 საუკუნეებში მეცნიერებისა და პროგრესის უძლეველობის რწმენამ ადამიანის უზარმაზარი მანქანის ქანკიკად აქცია. მასაში გათქვეფილი ადამიანის დამახინჯებელი სახე იქმნებოდა და ვრცელდებოდა არა მარტო მარქსიზმის თეორეტიკოსების, არამედ კაპიტალიზმის მიერაც, რომლებიც სულს განიხილავდნენ როგორც რაღაც

გამოსხივებას, რიცხობრივ განსაზღვრას რომ ექვემდებარება.

- ჰო, მაგრამ, მე-19 საუკუნეში ხომ არსებობდა ჰეგელის მონუმენტური რაციონალური აგებულების კრიტიკა, საფუძვლიანად რომ ანგრევდა ინდივიდუალობას. მე მხედველობაში მყავს აგრეთვე კირკეგორი, ვისზეც თქვენ ამდენი რამ გიყურიათ.

- კირკეგორი პირველი მოაზროვნე იყო, რომელმაც კითხვაზე-რომელს ეკუთვნის უპირატესობა-მეცნიერებისა თუ ცხოვრებას- უყოყმანოდ უპასუხა - ცხოვრება უფრო მნიშვნელოვანია და მყისვე მეცნიერების მიერ გაღმერთებული ობიექტი უკვე აღარ წარმოადგენდა საშაყროს ცენტრს, მან ადგილი დაუთმო სისხლისა და ხორცისგან შემდგარ სუბიექტს-ადამიანს, ამ გზამ მივყევანა კარლ იასპერსთან და მარტინ ჰაიდელბერთან - მე-20 საუკუნის ეგზისტენციალისტებთან, რომელთათვის ადამიანი უკვე აღარაა უფროარი, მეცნიერული კვლევის საგანი, არამედ იგი პიროვნებაა, ცოცხალი არსებაა, "სიკვდილისთვის დებადებული" - ლიტერატურული შემოქმედების უმაღლესი ფორმისტრადეგედიისა და მეტაფიზიკის შთაგონების წყარო.

- მაგრამ არა ერთადერთი...
- ჩასაკვირველია, არა ერთადერთი, თუმცაღა, ჩემი აზრით, იგი მაინც უმთავრესია, რამეთუ არსებობს განსაკუთრებულ, ტრადიციულ, ტრანსცედენტულ განზომილებაში. გაიხსენეთ დოსტოევსკის "წერილები იტაქკეეშეითდან" -მგზნებარე, თითქმის სასოწარკვეთილადმდე მიუსული ბრალდებები თანამედროვეობისა და მისი კულტის - პროგრესის მიმართ.

- და აი, ჩვენ დაუბრუნდით ისევ

ლიტერატურას...

- ეს გუნებრივია, რამეთუ სწორედ რომანშია შესაძლებელი გამოთქვა ის, რაც ესეს ჩარჩოლი გამოდის და არ ექვემდებარება ფილოსოფიას, ესაა ჩვენი შეფარული ექვემდებარების არსებობაზე, ბედის რეალურობასა და ცხოვრების მიზნისა და დანიშნულებაზე, საერთოდ, ადამიანის ბედ-იღბალზე. ყველაფერ ამაზე რომანი პასუხობს არა ტუინის ქულსარებებით, არამედ მითისა და სიმბოლოების მეშვეობით. იგი მიმართავს ყველაზე იღუმალ ლაბირინთებს ჩვენი შემეცნებისა, ამასთან, რომანის ლიტერატურული გზით ისეთივე რეალურია, როგორც სინამდვილე. განა დონ-კიხოტი რეალური არაა? ყოველ შემთხვევაში, თუ ვიმსჯელებთ მისი არსებობის ხანგრძლივობით, სერვანტესის ფანტაზიის ეს ნაყოფი ბევრად უფრო რეალურია, ვიდრე ის საგნები, ვარსებობს გვარტყია - იგი ხომ ამითავე განსხვავებით - უკვდავია!

- ამრიგად, ლიტერატურა ასახავს რეალობას?

- საბედნიეროდ, ხელოვნება და პოეზია სრულებითაც არ მოისწრავის განაცალკეოს რაციონალური რაციონალურისგან, გრძნობიერი აღქმა-ინტელექტისაგან, ოცნება - სინამდვილისაგან. ოცნებას, მითებსა და ხელოვნებას ერთი საერთო წყარო აქვს, ესაა ქვეცნობიერი. ისინი გვიხსნიან ჩვენს საშაყროს, გამზახტვის სხვანაირი ფორმები რომ არ გააჩნია. უაზრობა სისოგო. მხატვრის, აგვისონას თავისი ნაწარმოებში, შეუძლებელია წარმოვიდგინოთ ბეთპოვენი თავის სიმფონიებს რომ ანდოლიზებდეს ანდა კაცვა უნმარტავდეს ვინმეს თავის "პროცესს". მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ ყველაფერს აქვს "გონიერი" ახსნა-განმარტება - დამახასიათებელია დასავლური პოზიტიური აზროვნებისათვის და ტიპური ჩვენი დროისათვის, როდესაც მეცნიერებას, გონს და ლოგიკას გადაეტებული მნიშვნელობა ენიჭება.

- თქვენ მიგაჩნიათ, რომ თანამედროვე აზროვნება,

გაკვირებისა

არგენტინელი ერნესტო სებატო -- ერთი -- ერთი გამოჩენილი, თანამედროვე ესპანურენოვანი მწერალია. იგი თავის მასწავლებლებს გამოთქვამს ყურ. "კურიერი-ინტელექტუალური" ში იმ სულიერი კრიზისის გამო, რომელმაც მოიკცა, მისი აზრით, ჩვენი ეპოქა.

რომელმაც განვლო გზა მე-19 საუკუნის შუა პერიოდთან დადგმულ, თავის დამამთავრებელ ფაზაში შევიდა?

- ერთმანეთში არ უნდა ავურიოთ ლიტერატურული მოღვაწე და ფილოსოფიური აზრის განვითარების განმსაზღვრელი ტენდენციები. იდეების ტრაგიკული მსვლელობის ისტორიამ იცის თავისი წინსვლისა და უკან დახვევის, გვერდული და შემხვედრი დინამიკის პერიოდები. ერთი რამ ცხადია - ჩვენ წარმოვადგინეთ მთელი ეპოქის დასასრულის, ცივილიზაციის კრიზისის მოწვევებს, ჩვენ თანამონაწილენი ვართ ოდინდელი ვნებებისა და წესრიგის, ემოციებისა და პრინციპების, ღირსიერი საწყისისა და აპოლონური პარამონიის რღვევისა.

- არის კი გამოსავალი კრიზისიდან?

- ერთადერთი გზა კატასტროფიდან თავის დაღწევისა არის ცოცხალი, გატანჯული ადამიანის ცაოხსნა იმ უზარმაზარი მანქანიდან, რომელმაც შემოსალტა იგი და განადგურა.

მე-19 საუკუნეში, პროგრესის ტრიუმფალური მსვლელობის ვითარებაში, ისეთი მოახლოვებები. როგორც: დოსტოევსკი, ნიქსე და კირკეგორი, თითქმის ამოვარდნილები არიან დროიდან. მათ, მეცნიერთა ოპტიმიზმის მიუხედავად, იგრძნეს მომავალი კატასტროფის მოახლოების საშიშროება, რომელიც შემდგომში კავკასი, სარტრმა, კამიუ და ასხეს კიდევ.

- ე.ი. თქვენ უარყოფთ ხელშეწყობაში "პროგრესს"?

- ხელშეწყობაში სიზმარზე მეტი პროგრესი არაა. ჩვენი დამეფული კომპარები რითია ბიბლიური წინასწარმეტყველთა ხილვებზე უფრო პროგრესული? თუკი სადაც შეიძლება ლაპარაკი აინტუიციის თეორიის რაღაც უპირატესობაზე არქიმედეს თეორიისთან შედარებით, ამასვე ვერ იტყვი ჯოხის "ულისწი", რომელიც ვერასოდეს შეიძლება ვერ შეედრება ჰომეროსის "ოდისეას". თუმცა პრუსტის ერთ-ერთი გმირი ამტკიცებს, დებიუსი

ბეთპოვენი უფრო დიდია იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ იგი სუფრო გვიან დაიბადა. სავალდებულო არაა იყო მუსიკისმცოდნე, რომ დაინახო პრუსტის ირონია. ყოველი შემოქმედი, ცხადია, ისწრაფვის სრულყოფილებისაკენ, ანუ აბსოლუტისკენ. და სრულებითაც არ გახალვთ მთავარი, თუ ვინ არი იგი - რამზეს მეორის დროის ეგვიპტელი მოქანდაკე, ანტიკური დროის ბერძენი მხატვარი თუ ღონატელი. ამიტომ პროგრესი ხელშეწყობაში არ არსებობს. შესაძლოა იყოს მხოლოდ ცვლილებები და ახლებური მიდგომა, განპირობებული არა იმდენად ხელვანის მსოფლმხედველობით, რამდენადაც ამა თუ იმ კულტურის და ეპოქის ფარული ან აშკარა ზეგავლენით. ერთი რამ უწყველია: არც ერთ შემოქმედს არ შეუძლია ჰქონდეს პრეტენზია აბსოლუტურ ჰეგემონობაზე მხოლოდ იმის გამო, რომ იგი უფრო გვიან დაიბადა.

- მრავალი წელია, რაც თქვენ ლაპარაკობთ ატომური იარაღის გავრცელების საშიშროებაზე, გამალებულ შეიარაღებაზე, კონფორმაციაზე, ხომ არ დაეკარგა თქვენმა სიტყვებმა აქტუალობა ბოლო წლების ცვლილებათა ფონზე?

- არა ვარ ამაში დარწმუნებული. ჯერ ერთი, ატომური იარაღის გავრცელება უკვე მომხდარი ფაქტია. მრავალ ქვეყნას აქვს თავისი პატარა ბომბები და რეორიდაც უპასუხისმგებლო ტერორისტის ყოველთვის შეუძლია სათავე დაუდოს ჯაჭურ მოვლენებს. და შედეგს: როგორი საშინელიც არ უნდა იყოს ეს ამბავი, იგი მაინც საკითხის, ასე ვთქვათ, ფიზიკური მხარეა. მე კი ყველაზე მეტად განშთოებულ სულიერი კატასტროფა, ჩვენ რომ გველოდება. ეს კი თანამედროვე საზოგადოებაში ქვეყნობიერის დათრგუნვის საშუალებად უფრო გვახალვთ.

ჩვენ ცხოვრობთ ნერვოზულ, მტანჯველ, არასტაბილურ საუკუნეში. აქედანაა ფსიქიურ დაავადებთა ესოდენი სიმრავლე, ძალადობის ზრდა და ნარკომანია.

ჩემი აზრით, ეს პრობლემები უნდა გადაწყვიტოს ფილოსოფიამ და არა პოლიტიკამ. ჯერ კიდევ ახლო წარსულში მსგავსი მოვლენები არ ვრცელდებოდა ე.წ. მსოფლიოს განაპირა მხარეებში - აღმოსავლეთში, აფრიკაში და ოკეანეში. მითოლოგიური, რელიგიური და ფილოსოფიური ტრადიციები ეხმარებოდა ადამიანებს, შეენარჩუნებინათ პარამონია გარე სემპროსთან, მაგრამ იმ გარემოებაში, რომ იქ სტიქიურად დაიწყო შეღწევა არაკონტროლებადმა დასავლურმა ფასეულობებმა და ტექნიკოლოგიამ, საშინელი ნგრევა გამოიწვია, მსგავსა იმისა, სამრეწველო რევოლუციის დროს რომ მოხდა, როცა მანჩესტერის ფაბრიკანტებმა თავისი იაფფასიანი ჩითებით ბზარებიდან უმოწყალოდ გამოიღვენეს დახვეწილი, ნატურის ქსოვილიანი ინტელექტუალური კატასტროფის მიყვავართ საშინელ ფსიქიურ და სულიერი აფეთქებამდე, რომელსაც მოსდევს თვითმკვლელობათა სერია, მასიური ისტერიები და კოლექტიური ფსიქოზები. ძველ ტრადიციებს ვერ შეეკვლია ტრანზისტორების წარმოებით.

-ნუთუ თქვენ ვერაფერს ხედავთ დადებით ძალთა დღევანდელ განლაგებაში?

- კი, ვხედავ რაღაცას. მაგრამ გულახდილად რომ გითხრათ, ვეყოფილი იმ რასას, გადასამწებლად რომაა განწირული. მე მწამს ხილვებმა, დილოკურ, პიროვნების ბეჭდებს და თავისუფლებამ. მაგრამ დღეს ვის ინტერესებს ამგვარი ისეთიუნიკალური? დილოკურ ადგილი დასულიერ ურთიერთშეურაცხყოფას და ლანძღვა-გინებას, თავისუფლებამ-პოლიტიკურ ციხეებს. რა განსხვავება მარჯვენა თუ მარცხენა პოლიტიკური რეჟიმებს შორის? წამება არ შეიძლება იყოს ცილი არც კარც, არც აბოლთ, რეპრესიონერი კარც, რადგან უწინდებურად მწამს და მგერა მისწყენი "ობიექტური" დემოკრატისა, ვინაიდან მხოლოდ მას ძალთა შეწყვეტი ხელი ადამიანს - იაზროვნოს თავისუფლად და გაუკაფოს გზა უკეთეს მერმისს.

ღმ დღეს, როდესაც იესო ქრისტეს სხეული მისმა მოწაფეებმა სამარეში ვერ იპოვეს, ორი მთავარი იერუსალიმიდან მიმწერებოდა მახლობლად მდებარე სოფელში, რომელსაც ექვტა ემაუსი. გზაში საუბრობდნენ მომხდარი ამბის თაობაზე. უკვირდით და ვერ დაეკრებინათ ვერცერთის აღფრთობა. ამ საუბრისას მათ დამგზავრა თვით იესო. მოწაფეებმა ვერ იცნეს იგი. შეატყობინეს იერუსალიმში მომხდარი ამბავი. ამასობაში შიადნენ ემაუსი და უცნობი თანამგზავრიც მიიპატივეს ბინად, ვინაიდან უკვე ბინდებოდა.

"ხოლო როცა ინახად დასდნენ, აიღო პური, აკურთხა, გატეხა და მისცა მათ. და აებოლა თვალი, და აცნეს იგი." (ლუკა - 24,30).

სენსაციური აღმოჩენა

1938 წლის შემოდგომაზე ქალაქ როტერდამის მუზეუმში გამოფინეს XVII საუკუნის სახელგანთქმული პოლანდიელი მხატვრის იან ვერმეერის ტილო "ქრისტე ემაუსში", შექმნილი ნახევარი მილიონი გულდენის ფასად.

სურათის წინ მუდმივად თავს იყრიდნენ აღტაცებული მნახველები. სპეციალისტთა და კრიტიკოსთა უმრავლესობამ ვერმეერის ერთ-ერთ საუკეთესო ქმნილებად აღიარა დღის სინათლეზე ბირველად გამოტანილი "ქრისტე ემაუსში".

ხელოვნებათმცოდნე დე ფრის წერდა: "სასწაული ქრისტეს გამოცხადების მოწაფეთა წინაშე გადაიქცა ფერწერის სასწაულად". გერმანელმა მკვლევარმა კურტ პლიტცმა მოათავსა ამ სურათის რეპროდუქციები თავის ვრცელ მონოგრაფიაში, ვერმეერის შემოქმედებას რომ ეძღვნებოდა.

პოლანდიური ფერწერის გამოჩენილმა მცოდნემ აბრაჰამ ბრელიუსმა საგანგებო წერილი გამოაქვეყნა ინგლისურ ჟურნალში ვერმეერის უცნობი შედეგების სენსაციური აღმოჩენის შესახებ.

ერთი სიტყვი, ვერმეერის არცთუ უხვი შემოქმედებითი მემკვიდრეობა უერცხლე გამდიდრდა ფრიალ მომხიბლავი და მომპყვავებელი სურათით.

გამოხდა ათიოდე წელიწადი და ვერმეერის "ქრისტე ემაუსში" აუქციონზე გაყიდა 300 გულდენად!

თუ წელიწადში ერთდენ კატასტროფულად რომ გააუფასურა ის ქმნილება, რომელიც ამ შემთხვევაში როტერდამის მთავარ მუზეუმს და იზიდავდა ათასობით მნახველს, სპეციალისტებსაც და უბრალო მოყვარულთაც?

ღიას, მე გავაცურე გერინგი!

მეორე მსოფლიო ომი ახალი დამთავრებული იყო, როდესაც პოლანდიის ქალაქ ამსტერდამში

დაპატიმრეს საემოდე პოპულარული მხატვარი ვან მეეგერენი. მას ბრაოდ ედებოდა, თანამშრომლობა გერმანელ ოკუპატებთან.

როგორც გამოირკვა, 1943 წელს მეეგერენმა გერმანიის რაიხსმაშალ პტრმან გერინგს მილიონნახევარ გულდენად მიჰყიდა იან ვერმეერის სურათი "ქრისტე და ცოდვილი ქალი".

ბრალდებულმა აღიარა, რომ ეს სიმართლე იყო.

მაგრამ ეს ასეთ სიმართლეს! პატმარს ემუტკრებოდა სასიკვდილო განაჩენი, ვინაიდან მის დანაშაულს სამშობლოს წინაშე ამძიმებდა ის

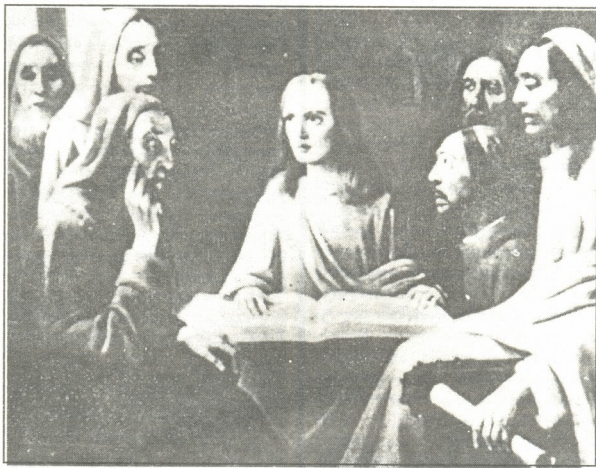
მე დავხატე.

მეეგერენმა განაცხადა, რომ მისივე დახატული იყო კიდევ ხუთი სურათი, ვერმეერის ქმნილებები რომ გაასაღა.

მაგრამ გამოძიებები კვლავ არ უჭერებდნენ. ბრალდებულს წარუდგინეს ორი გამოჩენილი რესტავრატორის დასკვნა, სადაც აღნიშნული იყო, რომ "ქრისტე ემაუსში" ნამდილად XVII საუკუნის მხატვრის ნაწარმოებია.

მანინ ბრალდებულმა მოითხოვა ექსპერტიმენტის ჩატარება. იგი ჰპირდებოდა გამოძიებლებს, ვერმეერის სურათს დავხატავო.

გენიალური

გარემოება, რომ მან წარსულის უღდესი მხატვრის ქმნილება მიჰყიდა მაინცდამაინც გერინგს, ჰიტლერის უახლოეს დამჯავს, მიჰყიდა იმ კაცს, ვისი ბრძანებითაც უმწურო პოლანდიის თავს დააყარეს ათასობით ბოში. და წყაღწადებული მეეგერენი ხავს ჩაებლავუქა.

- არა, პოლანდიის ეროვნული საუჩე არ დაზარალბულა. გერინგმა შეიძინა არა ნამდილი ვერმეერი, არამედ - ნაყალბევი. "ქრისტე და ცოდვილი ქალი" ვერმეერს არ დაუხატავს. მე, ვან მეეგერენმა დავხატე.

მაგრამ გამოძიებებმა არ დაუჯერეს, თუმცა ბრალდებულის სრულ სიმართლეს ამბობდა, გულწრფელად აღიარებდა თავის ყალბისქმნილობას, ოღონდაც სიკვდილისაგან დაესხნა თავი.

- ღიას, მე გავაცურე გერინგი და მისი ექსპერტები. სურათი, რომელსაც ყველა მიიჩნევდა ვერმეერის ქმნილებად,

დროებით გაათავისუფლეს პატიმრობიდან, სახელისონში მიუტანეს ძველბური ტილი, საკირო ფუნჯები და საღებავები. მეეგერენი ჩნდა თავის მეშვიდე და უკანასკნელ ვერმეერს" - სურათს, რომელსაც უწერდა "ქრისტე მოდღვარათა შორის".

დაძაბულმა შრომამ მალე გამოიღო ნაყოფი. სპეციალისტებმა აღიარეს, რომ "შეიძებოდა მეეგერენის მიხედვით "ყალბ ვერმეერს" ავტორად.

ექსპერტთა ავტორიტეტულმა კომისიამ, რომელიც შედიოდნენ ცნობილი ხელოვნებათმცოდნენი, რესტავრატორები, წარსულის ოსტატთა ტექნიკის მესაიდუმლენი, გულდასმით შეისწავლა ვერმეერის ქმნილებები მინიწული სურათები. მკვლევართა არსენლი შეიცავდა უახლეს ტექნიკურ საშუალებებს - რენტგენს, მიკროქიმიურ ანალიზს და ა.შ.

კომისიის დასკვნით, ვერმეერის

ყალბს მიკუთვნებული ექვსეუ ტილო შესრულებული იყო XX საუკუნის მხატვრის ვან მევერენის ხელით.

სასამართლომ სასიკვდილო განაჩენი ნაცვლად ერთი წლით პატივრიბა მიუსაჯა ჩვენი საუკუნის "დიდ ფალსიფიკატორს" - ხელეწიფების ნაწარმოებთა ყალბისმქნელობისთვის.

ვერმეერი - სამას გულდენად

ვან მევერენი ახალგაზრდაობიდანვე ოცნებობდა დიდი მხატვრის სახელზე. ტუბილად ეზმანებოდა, რომ მისი ნამუშევრები გვერდგვერდ

ხსნიდა მათი სიბეცითა თუ შურით. ბოლოს და ბოლოს, მართლაც რომ გენიალური ჩანადიქირი დაებნა გონებაში.

ყურადღებით სწავლობდა XVII საუკუნის პოლანდიელ მხატვართა ბიოგრაფიებსა და შემოქმედების, მათი ფერწერის მანერას, ტექნიკის თავისებურებებს.

ძველი მანუსკრიპტიდან იწერდა გრუნტის, სანდვანისა და ლაჟის რეცეპტებს. დაიწინებთ ემებდა მაჩვის ბეწვისგან დამზადებულ ფუნჯებს, წარსულის ისტატები რომ ხმარობდნენ.

1932 წელს მიატოვა პოლანდია და

"ზარევის" შეგება განზრახა. თუკი ეკვი გაუჩნდებოდათ, შეუდარებდნენ? ყალბისმქნელობის სხვა ნახელას თუ შეუდარებდნენ - სხვას ვერაფერს.

ევერეგიულად შეუდგა საქმეს და შვილ თავში, ყოველდღიური და დამაბნელებელი შრომის შედეგად, სამართლის მოევივნა ვერმეერის აქამდე უცნობი ტილო "ქრისტი ევაუსში", რომელსაც უშვეული აიკითხეთ ელოდა.

მერე თვითონვე შეთხზა და გაავრცელა ლეგენდა, თუ როგორ აღმოაჩინა ვერმეერის უცნობი სურათი იტალიაში და კონსტანბანდით მოახერხა მისი წამოღება.

ფალსიფიკატორი

ამოუდგებოდნენ მუხუემებში გამოფენილ რემბრანდტისა თუ ვერმეერის ტილოებს.

ბეერს მუშაობდა. თანდათანობით მოიხვევა სახელად, როგორც ნიჭიერმა პორტრეტისტმა. უამრავ შეკვეთას აძლევდნენ და კარგ გასართობსაც უზღვიდნენ. გაჭირვების წლები ჩაბარდა წარსულს. მაგრამ თავისი პატივმოყვარე ოცნებანი არ ჩაუბარებია წარსულისათვის. მას აქებდნენ, მაგრამ სერიოზულ მხატვრად არ თვლიდნენ. მისი სურათები თითქმის შეუმჩნეველი რჩებოდა გამოფენებზე, რეცენზენტები ორიოდ სტრიქონს უთმობდნენ ხოლმე თავიანთ მიმოხილვებში. მუხუემები არა ჩქარობდნენ მისი ქმნილებების შექმნას.

ვერმეერნი მტკიცებულად განიცდიდა თავის უღებლობას. ღრმად სწამდა, რომ გენიალური მხატვარი იყო, ხოლო კრიტიკოსთა თვამყავებნას

განამარტოებული ვილა შეიძინა საგანაგების რივიერაზე. მის სახელობაში შესვლა ეკრძალებოდა ყველას - სასულიერო ცილის ჩათვლით.

ახე დაიწყო მევერენის ახალი ცხოვრება.

მისი საგანგებო ყურადღების ობიექტი ანუ მომავალი მსხვერპლი შეიქნა XVII საუკუნის უდიდესი პოლანდიელი მხატვარი იან ვერმეერი.

ვერმეერის ცხოვრება და შემოქმედება დღემდე ბურუსითაა მოცული. ვინ იყო მისი მსწავლელი? ჩასულა თუ არა ვერმეერი იტალიაში? პროტესტანტულ მხატვარს იან ვერმეერს მცხოვრები კაცი რატომ იყო კათოლიკე? ეს კითხვები უპასუხოდ არის დარჩენილი.

ყველაზე მეტად მევერენი შთაბეჭდი იმ გარემოებამ, რომ კათოლიკე ვერმეერს არ შეუქმნია რელიგიური კომპოზიციები. და ფალსიფიკატორმა სწორედ ამ

პირველ გამარჯვებას მოპყვა მეორე, მეორეს - მესამე...

ეს იყო ტრიუმფი, რომლის მომზადებას მთელი ათი წელიწადი შესწირა. მევერენს სწუროდა, რომ მისი ქმნილებანი გამოფენათ ყველაზე ცნობილ მუხუემებში, რათა სამაგიერო გადაეხადა კრიტიკოსებისათვის.

ოცნება აუხდა, მაგრამ არანაკლებ მიმზიდველი გამოდგა გულდენთა ნაკადი, რომელიც უხვად მიედინებოდა მევერენის ჯიბისაკენ სწორედ იმ წლებში, როდესაც მისი საშობლო ოკუპირებული იყო ნაცისტური გერმანიის მიერ.

სასამართლოს არ გამოუტანია მისთვის სასიკვდილო განაჩენი, მაგრამ განგებამ ერთი წლით პატივრიბა არ დააცალა და 1947 წლის დამლევს მიუღია ბოლო ამსტერდამის ციხეში.

ხოლო სამი წლის შემდეგ გამართულ აუქციონზე ვან მევერენის ხელქმნილი "ვერმეერი" სამას-სამას გულდენად გაიყიდა!

ხანმოკლე გამოდგა ვენიალური ფალსიფიკატორის ტრიუმფი...

მომზადდა თეშურ ღვინვარისმ

მინაწერი. რასა იქმს "ნამდვილი ვერმეერი"?

შარშან ზამთარში, ვაშინგტონის ერთ-ერთ მუხუემში გამოფენილი იყო დიდი პოლანდიელი მხატვრის 22 ტილო. გრძელ რიგები იდგა მუხუემში შესასვლელი და ადამიანები დამებნებ ათებდნენ ქუჩაში. გამოფენის მნახველთა ოღენობამ სამას ათასს გადაჭარბა.

შარშანზე, 2 ივნისს პაავის სამეფო გალერეაში გაიხსნა ვერმეერის სურათების გამოფენა. წინასწარ გაიყიდა სამასი ათასი ბილიონი!

ვერმეერის მთელი შემოქმედებითი შემკვიდრებობა ორმოცამდე სურათის ძეგლს აღწევს. მხატვარს ავტობიოგრაფიკული კი არ დაუტოვებია. ხოლო თავის 11 შვილს დაუტოვა მხოლოდ ვაჟები, თუცა სიცოცხლეშივე ვერმეერის ნამუშევრები ოცჯერ ძვირად ფასობდა, ვიდრე მისი თანამედროვე მხატვრებისა.

კრამლოპნი

ბურამ კაპანამძე

მობრობა

ქალაქის ბიბლიოთეკაში წერილი მოვიდა. უცნაური წერილი, ერთი შეხედვით არაფერი იყო გასაკვირველი. ჩვეულებრივი კონვერტი, ჩვეულებრივი მარკა და ჩვეულებრივ საწერ ქალაქზე მელხით დაწერილი სტრიქონები. მაგრამ სწორედ სტრიქონები იყო უცნაური. ვინმე მ. არბელშიძე იტყობინებოდა, რომ ეს ამბავი ვალაჩხვანელია და აღარაფერი შეიცვლება, კალამი ქარქაშში ჩააგეო...

ეს იყო და ეს. არც გამოგზავნის მისამართი ეწერა და არც იმ კაცის გვარი და სახელი, ვისაც ბარათი უნდა ჩაბარებოდა.

თანამშრომლებმა მხრები აიჩქინეს. მხოლოდ საკმაოდ განათლებულმა ნაზმა ნაზბროლამ აღნიშნა: "ქ ჯ ჯ". საესე გულმკერდი მოხდენილად წინ წამოსწია. იფეა, ფუნფუნა და ჩანჩირთელი, მღირაული ბარძაყები ოღნავ ატრკა. ამ მხრივ ანატომიური თვალთახედვით, მართლაც მღიდარი ქალიშვილი გახლდათ. სამაგიეროდ ტყავის შავი საფუღე მუდამ ცარიელი ჰქონდა და მოუთმენლად მოელოდა საესექისანი საქმრის გამოჩენას.

მელანო კი ენა ზედა ტუჩზე ღამაზად მოისვა და საათზე დაიხედა.

- ჭიანჭველა, - თქვა რატომღაც.

უსამართლობით ვადადლილმა შეატყნა ვეტყნა საათის მოძრაე ისარი მეტაფორულად შეადარა ამ მწერს, სიფრიფანა ფრონასთან არაზმის ზედმიწევნით შრომის-მოყვარე წარმოადგენელს. ჭიანჭველასა და შეატყნა მელანოს შორის ისეთივე განსხვავება იყო, როგორც ყვერლაში მოცუტარე თევზსა და მდინარის ფსკერზე გამავეულ რიყის ქეპს შორის.

ბიბლიოთეკის გამგემ დრო იხელათ და განსწავლულბა გამაოაქვლანა.

- ვითაყეა, - თქვა მან, - თქვენ იცით, რომ ჭიანჭველა არასოდეს არ იძინებს, სიკვდილამდის ფხიზლადა

და სულ შრომობს?

შეატყნა ვაბთუტა. (უსინათლობის ქაშს აკაკი თანამშრომლებს, გოგონებსა და ქალბატონებს, ამშვიდებდა: განათლებული კაცი (ქალიც) ჩირაღდანია... ჩვენ თვითონ ვავანათით ჩაბნელებული ბიბლიოთეკა და საქართველო).

ამასობაში შინ წასვლის დრომაც მოაწია. თანამშრომლებმა ჩიიცვეს და გასასვლელისაკენ გასწიეს. ბიბლიოთეკის გამგემ მხოლოდ ნაზბროლას გააყოლა თვალად... ცივ ზამთარშიც გაზაფხული ან ზაფხული იყო, სულ მყვალადა, მარადიულად... აკაკის მოულოდნელად გონებაში გაეღვივებულ ეს აზრი მოეწონა და უბის წიგნაკში ჩაიწერა. რვა გამოუქვეყნებელი რომანის ავტორი გახლდათ.

გოგოებო, ნამდვილი ბიბლიოთეკარი ყოველთვის ესწრაფვის პირნათლად შეასრლოს თავისი მოვალეობა... ხვალ დროზე გამოეხადლით, არ დააგვიანოთ. მშვენიერი სხეულის ხილვა ავაქებდა ავაკის. სიჭაბუკე ის ხანაა, როცა სიცოცხლისეული თიხა რბილია და საკუთარი არსის შეგრძენება ჯერ კიდევ არ განეღებულა. აკაკიმ სმით დღის წინ რომც წელს მიუკაუნა.

ბიბლიოთეკის გამგეც მოემზადა წასასვლელად, პალტო

ჩაიცვა და ხვანჩიანი კისერი საიმედოდ დამალა კაშნეს ქვეშ. ყოველი სულდგმული ორმაგი ყოფიერებით განისაზღვრება: ერთი საკუთარი თავისთვის, მეორე -- გარეშე თვალისთვის.

აკაკიმ უზარმაზარი ბოქლომი დაადო ბიბლიოთეკის უღიმღამო კარს, ვასაღები ჭიბეში ჩაიღო, შემოტრიალდა, ისევ შეტრიალდა -- ერთხელ კიდევ შეამოწმა საკეტი, გამობრუნდა, რამდენიმე ნაბიჯი გადაედა და შედგა.

იგი მოელოდა ამ წერილს. ერთხელ, დღეს იქნებოდა თუ წლებში შემდეგ, ეს წერილი უნდა მიეღო. ისე კი ძალიან აინტერესებდა, როგორ იქცევა კაცი, როდესაც გულის ჭიბეში ასეთი ბარათი უღვეს. გამეჭოლეს დააკვირა. ყველას თითქოს სადალაც მიეჩქარებოდა. ერთი იქით მიდიოდა, მეორე იქედან მიდიოდა. როდესაც ის ერთი აქ მოვა, მოეჩვენება, რომ იქ უკეთესად გრძნობდა თავს. იქ მისულ მეორეს აქეთ გამოუწევს გული. მეორე დღეს ერთი ისე ადვილგზიან -- ის აქით, დღეს იქით. ასე იქნებდა ილიზონა სიცოცხლისა და სასრისისა. ასე ირებენ აქეთ-იქეთ სიკვდილამდის.

მ. არბელშიძე ვაჟაკაუსურად მოიქცა, გულახდილად რომ შეატყობინა ყველაფერი, არაფერი დაუმაღავს. "მედისწერას" გერ უმკუტრნალებ, მკურნალობენ

სწავლებას. აკაკი, ეომედი და დასრულდა.

ავტობუსში არ ჩაჯდა. ამ წამს ხალხში გარევის და მოყვასის მუკლავუნებს ვერ აიტანდა. ხელში ზურგზე შემოიწყო და ფეხით გასწრა შინსაკენ. ქუჩაშიც აქტიური უსაქმურების ტევა არ იყო. უნივერსიტეტთან აქცენტის მოკრა თვალის და მოერიდა. ვალა ამახუნებს და ამახინჯებს სულს ამკვეთიური წერტილებით. ადამიანი მისთვის გამოცანას წარმოადგენდა და ყველგოთის მოკრალაობას განიცდიდა ამ "ბუნდოვანების და გაუგებრობის" წინაშე. ახლა, ორმოცი წლის რომ გახდა, პირველად შეიტყო, ადამიანი რომ საშაყროს შემოკლებული კომპლექსია, სიცოცხლე კი ღვთის ხატია...

ზნობაზეც უფიქრია და კინაღამ მიხვდა, კაკი პეტროსიანი არა იმიტომ, რომ ღირსებითაა აღსავსე, არამედ იმიტომაც, რომ ეს ხსნის ერთადერთი ზეხა.

გადასასვლელზე "შერსედე-სის" ბრიყვი მძღოლის ლანდფა დაიშასხრა. ბიბლიოთეკის გამგემ ყურადღება არ მიაქცია ამ პრიმიტიულ ადამიანს. შეჭალა რაგებულ თავზე ხელი გადაისხვა და ამაყად გვიდა ტროტუარზე.

ავღა ზოპარაკი შეიარა და გუნება გამოუხალისდა. ცხოვრებას მხოლოდ ტრაგეული მხარე რიდი აქვს. ზოლოდოური ხალი და ცირკი სიცოცხლის ნათელი და მხიარული ადგილებია.

ფილოსოფოსები დროებით დაიფიქრა, ვინაიდან დიდი ადამიანები დარღვენები არიან, მას კი ახლა, არ წამს, მხიარულება სურდა -- ქუჩაში, ბრბოში, მაიმუნებთან. დროებით ბრიყვ უმრავლესობის წრეში, შორს ბრძენ უმცირესობისგან.

დებარების დაძლევა შესაძლებელია ხშირად ისეთი სტიმულატორებით, როგორცაა კოფეინი, ალკოჰოლი, ნიკოტინი და სხვა. მაგრამ ენდოგენური დებარების დროს ეს საშუალებები უშედეგოა. ნამდვილი ენოგენური სევდა გარე საშაყროს სტაბილურობის გამოხატულებაა.

კიოსკში ფუნთუშა იყიდა და მაიმუნებშიაკენ გასწრა. აკაკის დანახავზე წითელგავიანი მაიმუნი გალიის ბაღის მაისწა და როგორც მოყვასს, ისე შეანათა თვალბრძნობა. ბიბლიოთეკის გამგემ ლუკმა გაუწაწაწა წინააღმდეგის წარმოადგენელს. კაკეყოლები შესცქეროდნენ ერთმანეთს და მაღაზილი ილუქებოდნენ.

- ხომ არ გაგვეცვალა ადგილები? იკითხა გამგემ, --

ნათესავი, მომბეზრა ასეთი თავისუფლება და სულ მშვიდი და გაყინული ყოფნა. წუთისოფელი მუხითლია. მინდოვარ დაბადებული და მანდ არის ჩემი ადგილი. შენ კი ისეთი თვალები და წითელი დაღვავა გავა ვაქვს, აუცილებლად გაიხარებ ჩვენი ბუნდოვანებითან, უმაღლეს შემწყობი ერთმანეთს...

ადამიანი ყველაფერს ეგუება. ისიც შეეგუება ამ მ. არბელოვის წერტილს.

ცას ახედა. ფირუზი ცა სულის გამოვლენაა. სული კი შემოქმედი. სულშია სიცოცხლე, ყველა ქვეყნის ადამიანები თავიანთ ენაზე შემოსავენ სულს და მამას უწოდებენ.

- მამავ, შენი იმედი ნუ მომეშალის! - იყვირა ბიბლიოთეკის გამგემ.

... ბინაში ჩუმად შევიბარა. საეკეტი ვეღარცაა, კარი შეღია და შევიდა. მაგრამ მალე მიხვდა; მეუღლე და ვაჟიშვილი შინ არ იყვნენ და თავისუფლად ამოისუნთქა. ხარობდა, როცა შინ მარტო რჩებოდა. საერთოდ, კაცობიძულ არ ყოფილა, მაგრამ მიღრეკილება უფრო მარტობისკენ ჰქონდა. ლიტერატურა ამახს მოითხოვდა.

განსაკუთრებით მეუღლის ერთიღებოდა. დარიგო წყნარი ქალი გახლდათ, უპრეტენზიო, თვეობით თვლებს არ დასრავდა. მხოლოდ თვალბედი ჰქონდა უშედეგული და მოლაპარაკე. კაკი, გაინძერია... ბიჭო, გეშეა და გვიცოვ, ქართული ვეკავი არა ხარ?! -- გაჰყვიროდნენ თვალბედი. -- რა დროს ლექსები. მშვიდი კუჭზე პოემების მოსმენა წამებაა... გამოიჩინე მარიფათი, იზოვნე ლობიო და ზოგჯერ კვერცხებიც.

ასეთ დროს აკაკი ნერვიულობდა. სიმართლე დიდი ხანთაღლა რამ არის. მისი დარტყმების გადატანა ძალზე ძნელია. აკაკი უძლებდა. მწერალმა დარტყმები უხდა აიტანოს.

ბიბლიოთეკის გამგემ ტანი-სამოსი გამოიცვალა და ტახტზე წაიწყო.

ხუთიოდე წუთის შემდეგ უცებ ხმადაღლა გაიყინა, საწერ მაგიდასა და თაროებზე შემოძვარა ჩივრებს თვალს ჩაყრა. შეიძლება მიგვედოდ იგრძნოვალში ბოლო. მწერლობაზე ოცნებობდა. მისთვის არც ერთი საქმე, ლიტერატურის გარდა, ამ წუთისოფელში გროშად არა ღირდა. დამეგებს თეთრად ათეხნება მოთხოვნების, რომანების, ლექსების, ესეების წერაში. სიზმარს ჰგავდა, -- ლამაზ სიზმარივით სასიამოვნო იყო ეს ხანა. პირველად ერთმა მეტინარამ მოისურვა მისი

თვალბედი ახლა. მერე მივარდებ მესამემ... ერთხელ თვითონვე რადაცას მიხვდა. დღეს საბოლოოდ არწმუნებდეს მის ავადმყოფურ მისწრაფებაში უსარგებლო მიხვედლობისაში.

არა და რა ეწეა, პოეტური ბოვდა სულს უნათიღდა. როდესაც ოსხავდა, მზის წულში სითბოსა და სიამოვნებას გრძობდა. პოეტის გონება სივრცია, რომელიც ოხრავს ურთიგვე ფრავებს, გრძინებებს, ხატებს. რა შედერება ამ სიმდიდრეს. მას უყვარდა თავისი ნაწერებით დანახული მოვლილი.

გრაფომანის დანაწევრებული თვითმგებნა გაორებულია: ერთი, გარეგანი "შე" - დაცვითი ინსტიტუტით იდეალიზირებულია, გაყალბებულია, გრანდოზულია. მეორე - სიღრმისეული "შე" - ცარიელი, განუვითარებელი, არაფექტურია.

როდესაც უბრალოებასა და სიწრფელს სიკრულ და ორბირბირ ცვლის, სიტყვები შინარისსავან იცლება და ვეღარც საგნებს გამოხატავს. სიტყვებს აღარ შესწევთ ძალა გავავებინონ და ზეგავლენა იქონიონ ჩვენზე. ასე მოჰყვება ადამიანის დაცვებს ენის ვაზრწა.

ღიბანს მიშტერებოდა ქაოს. მერე ზეზე წაშლიდა და პიკაკის გიბიდან წერილი ამოიღო, ასახით გაჰკრა და ბარათი ცეცხლს მისცა. კაკი დაბლური უნდა იყოს, ასეთი ლაყუნენი რომ არ განადგურეს. ბოლოს რაღა მაინცდამაინც მას ეკუთვნოდა ეს ბარათი და არა იმ პრიმიტიულ ვაგონებს, ბიბლიოთეკის უსაქმურ თანამშრომლებს.

როდესაც წერილი ფერფლად იქცა, თითქოს დაშვილდა. მაგრამ მოულოდნელად გამგემ ძლიერი ტკივილი იგრძნო მკვერის არეში, ციგმა ოფლმა დაასხა, სახე გაუფიქრდა, ნიკაბი აუცაცხადა, ჰუსლი ავირა, ერთი სიტყვით, ძალიან ცუდად გახდა. ვილიდოლა ამ უშეგლა. ნიტროგლიცერინი არ ჰქონდა. გულზე თბილი უთო დაიღო. გონებას კარგავდა. "გამდები, -- განთქვია, -- გადმა გავდივარ." რა ელონა? "მამავ, მიშველ!" შეტყას შეშალადა. მალოდინ ხმა მოგესმა: "საწერ მაგიდას მიუჭექი..."

მიუჭედა. კალმისტარი დააძრო. თეთრი, ქაუქათა საწერი ფურცლები წინ დაიღო და დაიწყო. ახალი გრანდიოზული რომანის ოსხვას მეუღლა.

ხანგრძლივად საათში ისევ ძველი აკაკი იყო: ლაკეზდავლდაცა, პულსრითმიანი, კაცთმოყვარე, საშობლოს ერთგული და თითქმის ბედნიერი.

შპეციალური ინფორმაცია... გრძელდება...
 უდაბური გზები. ჰიმალაის დაბლობები და ლოპნარები. გზისპირას, პაპის ძირას ლამისთვისას ქვეწარმავალმა დაგესლა და ადგილობრივი ჯაიფები რომ არ შესწებოდნენ, სიკვდილს ვერ გადაურჩებოდა... გვ კიდევ არავინ: იმავე ინდოეთში, ვაშურში მაგარი ცნობილი ღია ზოგბარის ტერიტორიაზე ჯუმბერს ვეებრთავა ვეფხე გადაეყარა. ისინი დაახლოებით 30 მეტრის მანძილიდან თითქმის მთელი საათი მისჩერებოდნენ ერთმანეთს... ბოლოს ვეფხე ადგა, ერთი გაიზმორა და ჯუმბერს შეერია...

თბილისელ ინჟინერს ჯუმბერ ლეყავას (დაბადებული 1939 წელს) ორჯერ გადატანილი კლინიკური სიკვდილის შემდეგ სამი მეტრი ვანგრენიანი ნაწილი აოკუთვნეს. ყოვლივე ამის შემდეგ ექიმებმა მას სამიოთხი თვის სიცოცხლე, ხოლო უკეთეს შემთხვევაში სამუდამო ინვალიდობა უწინასწარმეტყველეს. მაგრამ გულგაუტუტხელმა ინჟინერმა შემთხვევა კომპლექსური ვარჯიშის საკუთარი მეთოდი (იატაკიანი მკლავებზე აზიდვა) და არათუ სპეციალისტთა მიერ ნაწინასწარმეტყველი სიკვდილი დაამარცხა, არამედ ზედღედად გინესის რამდენიმე რეკორდი დაამყარა: 2 საათში 5011 აზიდვა; 5 საათში 16 274; 6 საათში - 18 376; 12 საათში - 34 955; 24 საათში - 44 041; ასეღიანი მართონი (ყოველდღიური 17 ათასამდე აზიდვა) - 1 მილიონ 720 ათასი; წლის ჯამური შედეგი - 4 მილიონ 800 ათასი... სასწაული ამის ჰქვია!...

გუნებში მოუსვენარი და შეუბოგარი ჯუმბერ ლეყავა ამ დანებებულ მანვენილესსე არ დასჯერდა და ქემშირიტად გმირულ-სამღიისწერი გეგმა დისახა: დემაბიწის გარშემო ველოსიპედით ემოგზაურა მარტოღმარტოს!!!

1993 წლის აგვისტოს დღია, ქალაქი რუსთავი. ხალხი საუსე მერაბ კოსტავას სახელობის მოედანი. ეკეეები, სანდერები, სახალხო ზეიმი - მთელი ქალაქი გარეთ გამოეფინა, რომ გზა დაელოკათ ჯუმბერისათვის.

ჯუმბერ ლეყავამ მოედანს სამკერ შემოუარა წრე და თბილისისაკენ გამოეშურა. აღტინებული ხალხი უკენ გამოუდგა: ვინ მანქანით, ვინ ევალსიპედით, ვინ ფეხით... მოგზაურმა სიონის ეკლესიაში საბითობი დაინთა. კათალიკოს-პატრიარქმა, უწმინდესმა და უნეტარესმა ილია II ლოკვა-ურთობილი დაელოცა საბითობა და მორავლი გზა. სვეტიცხოვლის წინამძღვრმა კი ლოკვასთან ერთად წმინდა ნინოს ჯვარი და ნაყოფიანი ქართული მიწა გაატანა.

საქართველოს ლიტერატურისა და ხელოვნების არქივის დირექტორმა ვახტანგ გურგენიძემ მთლიან რუსთაველის წმინდა წიგნზე წაუყურა: ჩვენი ეროვნული ძირადებების საგანმებრადი გატანთ ყველა ქართველისათვის საპატიო და სამაყუარ ტვირთს, სიყვარულის, მეგობრობისა და ძმობის პონის, ქართული ხალხის სახარება - ვეფხისტყუასანი... დე, შოთასეგ სალოცავად, თქვენი მოგზაურობის დასი, სიყვარული ყოფილიყის გზად და ხილად. კილომეტრები კილომეტრების მისდევნე. უახდარჩა მტეხთა, გორი, ზესტაფონი, ქუთაისი, ბაგრატის ტაძარი,

გელათი, ფოთი, ბათუმი... აი, სარჯის საბაოც, პირველი უტბო სახელ მწიფოს - თურქეთის სახელო...

პირიგად, 1993 წლის 13 აგვისტოდან დღევანდლამდე ჯუმბერ ლეყავამ მარტოღმარტო, თავისი განუყოფელი ველოსიპედით გაიარა აიბის, ავსტრალია-ოკეანის, ჩრდილო და სამხრეთ ამერიკის ოთხმოცამდე სახელმწიფო და დაფარა 210 ათასამდე კილომეტრი. აქედან ველოსიპედით 135 ათასი!

ღვენდარული ველოსიპედისს მოგზაურობა უზღებდა სიციხესა და ყინვაში, ქარსა და წვიმაში, გლეოჩარლო თუ მარალუნს გზებზე... ბოლო არ უჩანს კუთრიზებს, ხიფათებს, სასიკვდილო შემთხვევებს... ერთხელ არამბთის უკიდევანს სინას უდაბლობში ითივდა ლამეს. ხარკირაეებს თავს შამახიანი ბეღელში დააღვა. ჯუმბერს გაგონარო ჰქინდა: იმ მიდამოებში ბედუნენები ხალხს იტაცებენ და თუ გამოსასყიდს დროულად არ მიუტანენ, ადგილზევე ბროცავენო. აბა, რა ექნა: ბედს დაემორჩილა და უსიტვივოდ გაეკავა ბეღელში. სოფელში რომ მიეყავა, ჯუმბერმა ხელებით სცადა აესნა მახინძლისათვის, ვინ იყო და სათი მიეღო. რომ ვერა გააწყრო, პირველ დამებო და ბარემ ერთი ათასჯერ აიზიდა მკლავებზე. ენისენები განცივივებში მისჩერებოდნენ.

ბოლოს გადაისიკვრეს, სუფრა გაუშლეს. შედგა კი ველოსიპედიანად შესვტი აქლმებზე და უშზოუკვლო უდაბლობან ტრასაზე გაიყვანეს. პაკისტანში გაქურდობის მინთი თავს რამდენჯერმე დაესხნენ... თუმცა ამანვე ქვეყნის განთქი "პაკისტან თაიმსი" სინანულით წერდა: მთელს მსოფლიოში სახელგანთქმული ქართველი ველომოგზაური ღირეში ორ დოლარზე მეტს ვერ ჩარჩავსო...

კატმანდუსსენ მიმავალ გზაზე სისამ დოლას მარტორქა გამოქნითო. ჯუმბერმა ხეზე ასწრო, თორემ შავი დღე დაადგებოდა. მარტორქა მანამდე მკვინებარება ხის ძირას, სანამ სპილოებზე ამხედრებული გლეხები არ გამოჩნდნენ...

ავსტრალიის გზებზე რ. ლეყავას გერმანელი ველოსიპედისტი, ყოფილი ევროპის ჩემპიონი ჰერმან ვოლფი გამოეფინა თავისი სამობრობიანი ველოსიპედ-ლიმუზინით. მას აი, თურმე რა ინტერესესება: მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები ერთი ამბით რომ იუწყებოდნენ - ლეგენდარული ქართველი მოგზაური ჯუმბერ ლეყავა ყოველდღიურად 150-160 კილომეტრს გადის, თანაც 60 კილოგრამი ავიღებული ტვირთით, მართალია თუ არაო. როცა ამამი თავად დარწმუნდა, მის განცვივიერებას სახელოერი არ ჰქინდა!...

"დიდი ჩინეთი ელოდება დიდ მოგზაურს" - იუწყებოდა ჩინეთის რადიო. თავიანთს დედაქალაქ თაიბენიში ქალაქის მერმა და ველოსიპედიის პრეზიდენტმა ჯუმბერ ლეყავას საზეიმო ეთარებაში ახალთახალი ველოსიპედი გადასცეს, ძველს კი ველოქარხნის მუზეუმში საპატიო ადგილი მიუჩინეს. დაახ, ლეყავას ძველი ველოსიპედი, რომლითაც მოგზაურმა 70 ათასზე მეტი კილომეტრი გაიარა, თავივეური წარმოშობისა იყო. ახალ შერასაც (თვით ჯუმბერი ასე უწოდებს თავის ახალ მეგობარს) არ შურეცხვენი თავი: მაგნებარე მოგზაურს დაედალავდა და შეუფერებლად მიაქინებს მსოფლიოს გამოუცნობად იღუპალებით სასეგ გზებზე!

მოგზაურობა გრძელდება. მაგრამ ბოლოს და ბოლოს, მასაც ექნება დასასრული და ეს ყველაფერი, ალბათ, ერთ დიდტანთან წიგნში აისახება, რაც ჩვენი მკითხველის საყვარელი საკითხავი იქნება!

ნოველა

და ი ექვსი წლის შემდეგ მან კვლავ დაინახა იგი. მამაკაცი ბამბუქის პატარა მაგიდასთან იჯდა, რომელსაც ქალადღის ნარჩენებით სავსე იაპონური ლარნაკი ამშვენებდა, წინ ხილის ლანგარი ედგა და მხოლოდ მისთვის ჩვეული, ძალიან ფრთხილი მოძრაობით ფრთხილად გულდაგულ ფტქებდა. ქალმა უმაღლე იცნო.

კაცს არ დაუნახავს, მაგრამ როგორც ეტყობა, ქალის შეცხუნებული მზერა იგრძნო, მაღლა აიხედა და ქალის თვალებს წააწყდა. დაუჩქარებელი! კაცმა ვერ იცნო იგი! ქალმა გაიღიმა, მამაკაცი მოიღრუშლა, ქალი მიუახლოვდა, ქაცმა წუთით თვალები დახუჭა, მაგრამ თვალის გახელისთანავე სახე ისევ გაუნათდა, თითქოს ბნელ ოთახში ასანთს გაჰკრა, ფრთხილი მაგიდაზე დადო, სკამი უკან გასწია და წამოდგა. ქალი თავისი პატარა თბილი ხელი თუფტიდან გამოიღო და კაცს გაუწოდა. ვერა! -- წამოიძახა კაცმა, რა უნდა ურჩია, დემეტრო ჩემო, უცებ ვერც კი ვიცანით. დაბრძანდით, გეთყვავა, ხომ არ ისაუზმებდით? ყავას ხომ არ ინებებ?

ქალმა წამით თავი შეიკავა, მაგრამ, რა თქმა უნდა, დათანხმდა. დიახ, ყავას სიამოვნებით დავლედე, -- თქვა ქალმა და მამაკაცის პირდაპირ დაჯდა. შეცვლილხართ, ძალიან შეცვლილხართ, -- თქვა კაცმა და თან აღტყვებული და გაბრწყინებული მზერას არ ამორგებდა. -- მშვენივრად გამოიყურებით, ჯერ არასდროს მინახინართ ასე ლამაზი.

- მართლა? - თქვა ქალმა, ვუღლი ასწია და ბეჭვის მაღალი საყელო შეიხსნა. - თავს ვერ ვგრძნობ კარგად, ხომ იცით ასეთ ამინდს როგორ ვერ ვიტან! - ჰო, მართლა, თქვენ ხომ

სიცივე არ გიყვართ...

- ვერ ვიტან, - ქალს გააქრულა და თანაც ყველაზე ტურღი ის არის, რომ რაც უფრო ბერდები...

- მაპატიეთ, - გააწყვეტინა კაცმა, მაგიდაზე დააკაუნა და ოფიციატს უხმო. - გეთყავა, ფინჯანი ყავა და ხალები მოიტანეთ, - შემდეგ ქალს მოუბრუნდა, თქვენ მეტს არაფერს ინებებთ? იქნებ ხილი მიირთვოთ, ხილი აქ მართლაც საუფრო აქვთ.

- არა, გადლობთ!

- კარგით, როგორც გინებთ, - კაცმა თვლიისახით გაიღიმა და ისევ ფრთხილად დასწვდა. -- თქვენ ამბობდით, რაც უფრო ბერდები, მით უფრო...

- მით უფრო იყინები, - გაიცინა ქალმა.

- მით უფრო იყინები, - კაცმა ქალის სიტყვები გაიმეორა და თვითონაც გაიცინა. -- ოჰ, თქვენ ისევ ისე ლაპარაკობთ, როგორც მაშინ და, იცით, კიდევ რა არ შეცვლილა თქვენში

სრულებით? თქვენი მშვენიერი ხმა და ლაპარაკის საოცარი მანერა.

კაცმა უცებ ძალიან მოიწყინა, წინ გადანიხა და ქალმა ფრთხილად ქერქის თბილი და მძაფრი სურნელი იგრძნო. იცით, საკმარისია თქვენი ერთი სიტყვა? კი, და თქვენ ხმას მილიონ ხმაში გამოვარჩევ, მე არ ვიცი, ასე რატომ ხდება. დღესაც ასე რატომ მაფორიაქებს თქვენი ხმა. გახსოვთ ის დღე, ბოტანიკურ ბაღში მე და თქვენ ერთად რომ გავატარეთ? თქვენ ჩემმა უცოდინარობამ გაგაკვირვებ. არც ერთი ყვავილის სახელი არ ვიცოდა. თუმცა ბევრი რამ მასწავლეთ, მაგრამ მე მაინც არ შეცვლილვარ. არ დაიჯერებთ, საკმარისია ზაფხულის უღრუბლო მზიან დღეს თვალი დავხუჭო, უშაღ თვალწინ ფერთა ნიაღვარი მეშლება და ისევ ჩამესმის თქვენი საოცარი ხმა: "ნემსიწვერა, გულყვითელა, ვერბენა". -- და მე ვგრძნობ, რომ მხოლოდ ეს სამი სიტყვა

2087

შემომრჩა რომელიღაც დავიწყებული დგთაებრივი ენიდან... გახსოვს ის დღე...

- ოპ, ძალიან კარგად, - ქალმა ნელა და ღრმად ამოისუნთქა, თითქოს მათ შორის მდგარ ქალაქის ნარჩენებს აუტანლად ტკბილი და გამაბრუნებელი სუნის ასლიღობდა. ქალს იმ დღიდან უფრო ერთი უცნაური სცენა დაამახსოვრდა, კაცმა რომ ჩინური რესტორანში გაითამაშა... რესტორანი ხალხით იყო სასვე, ჩაის შეეჭკეოდა. უცებ კაცმა გიჟივით კრაზანების დავსა დაიწყო. კრაზანებს დასდევდა თავისი ჩალის ქუდი ისე თავდავიწყებით და გააფრთხილებდა, გვეგონებოდათ საშინელ ურჩხულებს ებრძვისო. ირგვლივ ყველა ხითხითებდა და მზიარულობდა, მხოლოდ ქალი იჭდა გულმოკლული.

მაგრამ ახლა, როცა კაცის ლაპარაკს ისმენდა, ეს მოგონება ნელ-ნელა ფერმკრთალდებოდა, კაცი მართლს ამბობდა. მართლაც ზღაპრული დღე იყო ის დღე... ნემსიწვერებით, გულყვირთვლებით, ვერბებით და თბილი მზის სხივებით სასვე. "თბილი მზის სხივებით სასვე" - ქალის გონება ამ ბოლო სიტყვებს ჩაეჭიდა, თითქოს წაიძღვრა კიდევ.

მოგონებებით გამთბარს ახლა თვალწინ სხვა სურათი წარმოუდგა. თავი მდელიოზე მჭდომი დაინახა. კაცი მის გვერდით წევს და დიდი ხნის სიჩუმის შემდეგ თავს კალთაში უდებს.

იმიტომ რომ თქვენ მე არასოდეს, არასოდეს არ შემიყვარებთ.

ახლა იგი, რა თქმა უნდა, ბევრად უფრო სიმპათიური იყო, ვიდრე მაშინ. საღდაც გამჭრალყო მეოცნებე და გაუბედავი ახალგაზრდა. ახლა ის იმ კაცს ჰგავდა, ცხოვრებაში თავისი ადგილი რომ იპოვა და ამ ადგილს საკუთარი ღირსებით და მშვიდი

თავდაჯერებით დაუფლებოდა. ეს ყველაფერი ძალიან თვალშისაცემი და შთამბეჭდავი იყო: ეტყობოდა ფულიც ბლომად იშოვა, საუცხოოდ ეცვა. მან ჯიბიდან რუსული პორტსიგარი ამოიღო.

- ხომ არ ინებებთ?
- სიამოვნებით, ქალი სიგარეტებს გაუბედავად დააეჭკერდა. მგონი ძალიან კარგია.

- მეც ასე ვფიქრობ. ერთი პატარა კაცი სენტ-ჯეიმს სტრიტიდან მათ ჩემთვის სპეციალურად ამზადებს. თქვენსავით ბევრს არ ვეწვი, მაგრამ როცა ვეწვი, ვეწვი მხოლოდ საუკეთესოს, ძალიან ახალს და სურნელოვანს. მოწვევა ჩემთვის ჩვევა არაა, ფუფუნება ისევე, როგორც სუნამო. სუნამოები ისევე გიყვართ? ჰო, რუსეთში ყოფნისას...

ქალმა გააწყვეტიდა, - "რუსეთში მართლა იყავით?..."

- ჰო, ნამდვილად. მე იქ ერთ წელწაღზე მეტხანს ვცხოვრობდი. დაგაიწყდათ რუსეთში მოგზაურობაზე რამდენი ვლაპარაკობდით?

- არა, არ დამევიწყებია.

კაცმა რაღაც უცნაურად ჩაიღიმა და სკამის ზურგს მიეყრდნო. - განა საოცარი არ არის? მე მართლაც ყველა ქვეყანა ვხანებ, სადაც მე და თქვენ გვიწოდებდა წასვლა. ყველა ის მხარე მოვიარე. ჩვენ რომ ვოცნებობდით და ყველაგან იმდენხანს დავრჩი, თქვენი მაშინდელი თქმისა არ იყოს რამდენიც ჩემს "განიავებას" დასჭირდებოდა. კაცმა რომ თქვას, ჩემი ცხოვრების ბოლო სამი წელიწადი მოგზაურობაში გავატარე. ესპანეთი, კოსოვო, ციმბირი, რუსეთი, ევგობტე-ერთადერთი ქვეყანა ჩინეთი, სადაც არ ვყოფილვარ და ომი დამთავრდება თუ არა, იქაც წავალ.

კაცი ლაღად საუბრობდა, თან სიგარეტს საფერფლეში აწვალებდა.

- ოპ, როგორ მშურს

თქვენი, - ქალმა მხოლოდ თქვა და ნახად გაიღიმა.

კაცმა შეიფერა.

- საოცარი ქვეყნებია. განსაკუთრებით რუსეთი. რუსეთში მართლაც ისეთი აღმოჩნდა, ჩვენ რომ წარმოგვედგინა და ბევრად, ბევრად უფრო უკეთესი. რამდენიმე დღე ვოლგაზე გავატარე, ნავში, ხომ გახსოვთ მენავის სიმღერა, წინათ თქვენ რომ უკრავდით ხოლმე?

- ჰო, რა თქმა უნდა, - ქალის გონებაში ნაცნობი მელოდია აუღვრდა.

- თქვენ იმ სიმღერას კიდევ უკრავთ?

- არა, როიალი აღარა მაქვს. კაცმა გაოცება ვერ დამალა: - რა დემარტაოა თქვენს მშვენიერ როიალს?

ქალმა წარბები შეკუმხა - გაეყიდე, დიდი ხნის წინათ.

- მაგრამ თქვენ რომ ასე გიყვართ მუსიკა? - აღელდა კაცი.

- ახლა მე მაგის დროც აღარა მაქვს, - თქვა ქალმა.

კაცი აღარ ჩაეძინა. - მდინარეზე ცხოვრება - განაგრძო მან - ერთობ საოცარია. ერთი-ორი დღის შემდეგ გიკვირს, რომ მანამდე სხვა ცხოვრებით ცხოვრობდი. ნაფზე ადამიანებს ისე უახლოვდები, ენის ცოდნასულ არ არის აუცილებელი. მიუღღღებებს მათთან ერთად ატარებ, საღამოობით კი გაუთვებლად ისმის სიმღერა...

ქალს ურუნატელმ დაუარა, თითქოს ისევე ჩაესმა მენავის ხმაშალა, ნდვლიანი სიმღერა და საღამოს ბინდნი გახვედრი მდინარის ორივე ნაპირზე თავდახრილი მტირალა ხეები და მდინარეზე მოსრილე ნავი დაინახა...

- ჰო, მე ეს ყველაფერი ძალიან გამახარებდა, - თქვა მან და ბეწვის მუფუტას მიეფერა.

- დიან, მშვენივრად მესმის, რისი თქმაც გასურთ.

სიჩუმე ჩამოვარდა. მამაკაცი და ქალი ერთმანეთს შესეტკეროდნენ. წინათ ასეთ

წუთებში ისე, ზღვარდაუღებელ ურთიერთგაგებას გრძნობდნენ, თითქოს მათი უშიშარი სულები ზღვაში გადაეშვებოდნენ და უბედური საყვარლების მსგავსად, ერთად ვარდნის სიხარულით ხარობდნენ. პირველად კაცი გამოერკვა. ჩინებული მსმენელი ხართ! აი როცა ასე თვლებგაფართოებული მიყურებთ, ისეთი რაიმე შეიძლება გაგანდოთ, რასაც არც ერთ სულიერს არ ვეტყვოდი!

ქალს მოეჩვენა, თუ კაცის ხმაში მართლა ირონია იგრძნობოდა?

იგი ვერ გარკვეულიყო.

-სანამ თქვენ გაგიცნობდათ - თქვა მან - ჩემს შესახებ არასდროს არავისთვის არაფერი მითქვამს.

კაცმა გაიცინა და პორტსიგარი გაატკაცუნა:

-არ მჯერა, რომ მხოლოდ ექვსი წელიწადია, რაც არ მინახინართ. ასე მგონია, საუკუნე გავიდა. დღეს რომ დაგიხანეთ, უზარმაზარი ნახტომის გაკეთება მომიხდა წარსულში. თითქმის მთელი ცხოვრებით უკან დაიხიე, რომ იმ დროში დაბრუნებულიყავი. მაშინ ხომ ჯერ კიდევ ბავშვი ვიყავი - კაცმა მაგიდაზე თითები აათამაშა. - ხშირად მიფიქრია, ალბათ, როგორი მომბაზურებელი ვიქნებოდი თქვენთვის: ახლა მშვენივრად მესმის, წერილი რატომ მომწერეთ. თუმცა ის წერილი მაშინ სიცოცხლის ფასად კინლამ დამიჯდა. ვინმე ამ დღეებში წერილი ხელში მომხვდა, გადავიკითხე და ბევრი მივიცინე. ძალიან გონებამახვილურადაა დაწერილი. რა ზუსტად დამხატვით იმ წერილში, არა? კაცმა ქალს ახედა, - თქვენ რა უკვე მიბრძანდებით?

ქალმა საყვლო შეიკრა და სახეზე ვუთლი ჩამოიფარა.

-ჰო, ვფიქრობ, ჩემი წასვლის დროა, - თქვა ქალმა და გაღიმება სცადა. ახლა უკვე ეჭვი არ შეპარვია, რომ კაცი

დასცინოდა.

-ოჰ, არა ძალიან გთხოვთ, არ წახვიდეთ, - შეევედრა კაცი. შეჩერდით, თუნდაც ერთი წამით. - კაცმა მაგიდრიდან ხელთათმანი აიღო და მუქში მოიქცია, თითქოს ხელთათმანს შეეძლო ქალის შეჩერება.

-მე ამ ბოლო დროს ისე ცოტა ხალხს ვხვდები, სულ გავველურდი - თქვა კაცმა. - რაიმე საწყენი ხომ არ მითქვამს თქვენთვის?

-არა, რას ამბობთ, სულაც არა, - იცრუა ქალმა. მაგრამ როცა დაინახა, კაცი მის ხელთათმანს რა ფაქიზად აცურებდა თავის თითებს შუა და რა ნახად ეფერებოდა, გაბრაზებამ გადაუარა. თანაც ის ახლა ძალიან ჰგავდა იმ კაცს, ქალი ექვსი წლის წინ რომ იცნობდა.

-მე მაშინ მხოლოდ ის მინდოდა, - წყნარად თქვა კაცმა, ხალხისავით ფეხქვეშ გაგვევლიდით, რომ სიარულისას ტალახს და წვეტიან ქვეშ არ შეეწუხებინეთ. მხოლოდ ეს და სხვა არაფერი. არაფერი მესაკუთრული და ეგოისტული არ იყო ჩემში. ერთი რამ კი მართლა გულით მეწადა: ჯადოსნურ ხალიჩად ვქცეულიყავი, რომ თქვენთვის ყველა ის ქვეყანა მეჩვენებინა, რომელთა ნახვასაც თქვენ ასე ნატრობდით... სანამ კაცი რაღარაკობდა, ქალი თითქოს რაღაცას სვამდა, თავს სულ უფრო და უფრო მალდა სწევდა. მის მკერდში უცნაური არსება აკრუტუნდა...

-მე ვგრძნობდი, რომ თქვენ ამქვეყნად მარტოსული იყავით, - განაგრძო კაცმა, თანაც ამქვეყნად ალბათ ერთადერთი არსება ხართ, ასეთი სიცოცხლით სავსე და ჭეშმარიტი ბედნიერებისათვის გაჩენილი. მაგრამ ერთბაშად გვიან გაჩნდი! -- განწირული მით წაიჭურჩულა მან, თან ქალის ხელთათმანს ნახად ეფერებოდა.

-ოჰ, დმერთო, ეს რა ჩაიდინა! საკუთარ ბედნიერებას

ასე როგორ ჰკრა ხელი ერთადერთი მამაკაცი იყო, ვისაც მისი ყოველთვის ესმოდა. ნუთუ მართლა გვიანაა. დმერთო, განა შეიძლება მართლა ყველაფერი გვიან იყოს? ეს ხომ მის ხელთათმანს არა, მას ეფერება კაცი ასე თბილად, ნახად.

-და ის, რომ თქვენ არასდროს არ გყავდათ მეგობრები და არც ცდილობდით ყოველდღა კარგად მესმოდა თქვენი. მეც ხომ არასდროს მიმეზინა ისინი. მას შემდეგ ხომ არაფერი შეცვლილა?

-არა, არაფერი, - ღრმად ამოისუნთქა ქალმა. ყველაფერი ისევ-ისეა, ისევ-ისეა, მარტო ვარ, როგორც ყოველთვის.

-მეც ასევე, - წყნარად ჩაიცინა კაცმა. ისევ ისე მარტო ვარ.

უეცრად სკამი ნერვიულად აჭრიალდა, კაცმა მკვეთრი მოძრაობით ქალს ხელთათმანი დაუწყო: - მაგრამ ის, რაც მაშინ ჩემთვის საიდუმლო იყო, ახლა საცხებით ნათელია თქვენთვისაც, რა თქმა უნდა... უბრალოდ, ჩვენ ისეთი, მხოლოდ საკუთარი თავით გართული ეგოისტები ვიყავით, რომ ჩვენს გულში სხვებისთვის ადვილი არ გვქონდა, თქვენ იცით, - წამოიძახა მან მღვდვარედ, ძველებური გულუბრყვილობით და გზნებით, რუსეთში ყოფნისას ეგრეთწოდებული "გონების სისტემა" შევისწავლე და მივხვიდა ასევე გამორეკლისი არ ეყოფილვართ. ეს საკმაოდ კარგად ცნობილი ფორმაა...

ქალი აღგა და წავიდა. კაცი იჯდა მხედაკრულივით გამკვავებული და განცვიფრებისაგან დამუნჯებული... შემდეგ ოფიციალტი მოიხმო.

-ნაღები ხელუხლებელია, - თქმა მან. გთხოვთ ანგარიშში არ შეიტანოთ.

მთარგმნელი
ნანა კოკალაიშვილი-
დარჩიანიშვილია.

ნუნუ ძაღაბიძე

- ყური მოვკარი, კულიანმა ვარსკვლავმა უნდა ჩამოგვიქროლოს, - თქვა ვენერამ თავისი ნაზი, ნებივრად მოლულუხე ხმით.

- ემ რომელი კულიანი ვარსკვლავია. რა ჰქვია? საიდან მოჰქრის? - დაინტერესდა სიზუსტის დიდი მოყვარული მერკურის.

- მაგდენი აღარ ვიცი. ავერ დედამიწას ვითხოვო. მაგან ხომ ყველაფერი იცის, - უპასუხა ვენერამ, თან ხმაში დაცინვა გაუტია. დედამიწის საოცარი განსწავლულობა მაინც მაინც არ მოსდიოდა თვალში ვენერას. მისი აზრით, სწავლა-განათლება არ წარმოადგენდა ცთომილისთვის აუცილებელ ძვირფას სამკაულს, ამიტომაც შემთხვევას არ გაუშვებდა, რომ მუდამ ჩაფიქრებულ დედამიწისთვის არ გაეცინა.

სხვა მხრივ კი ვენერა აშკარა გამორჩეული იყო მიუღო ოჯახში. აბა, რომელი ცთომილი შეედრებოდა სილამაზითა და ბრწყინვალეობით, რომელი კანკაშებდა ასეთი იდუმალი, წარბატიც შუქით. ტყუილად კი არ უწოდეს დედამიწაზე სილამაზისა და სიყვარულის დღერის მისი სახელი. თვით უტყინო მერკურიც კი (ვენერა გუნებაში მერკურს უტყინოდ

თვლიდა, ანგარიშის მეტი არა-ფერი იცისო) უსიტყვოდ აღიარებს მის უპირატესობას. იმდენი კი ესმის, რომ ვერასოდეს ვერ გაუტოლდება ვენერას, თუმცა თვითონ მზესთან ყველაზე ახლოა. გესმით? ყველაზე ახლო! აი, ეს კი ძალიან აღიზიანებდა ვენერას. ვერაფრით ვერ შეირგებოდა იმ გარემოებას, რომ ბუნებამ მერკურს პირველ რიგში მიანიჭა ადგილი, მას კი, ვენერას, მეორეობა არგუნა.

- რა უსამართლობაა, რატომ უნდა იყოს მერკური მზესთან ჩემზე უფრო ახლოს, რატომ? - ამოიკენესება ხოლმე შურით გატანჯული ვენერა. - ჰქონდეს მაინც იმის თავი, რომ უეიშნოს. ის ლებულობს ყველაზე უხვად მზის სხივებს, მაგრამ მერე რა? რაში არგია მაგისთანა უჯიშოს? მაგაზე ბრწყინვალედ და ლამაზად მაინც მე ვანათებ, თუმცა მზისგან ორჯერ უფრო შორს ვარ. აბა, ერთი მე ვყოფილიყავი მაგის ადგილას!.. აბა, პო, რას ვიბრწყინებდი, თვით მზესაც არ დაუღლებდი ტოლს. მე ვიქნებოდი სამყაროს ცენტრი, მშვენივლა, აი, მაშინ კი ღამინახადნენ ყველანი. მთელი სამყაროს უმორესი ვარსკვლავებიც კი. ის მეთიარა სირიუსიც (ვენერას მისი ცისფერი შუქი მოსვენებას არ აძლევდა) იკადრებდა ჩემს შემჩვენას,

ალბათ შეგუყვ-არდებოდნენ კიდევ, შორიდან ცისფერი სხივების კოცნას გამომოგზავნიდა, თან ცისფერი აღმოსების მძივსაც მოაყოლებდა და მერე ვინ იცის, იქნებ მზისთვის ჩემი თავი წაერთმია კიდევ... - ვერაფრით ვერ გავაგონე დედამიწას, - ჩაესმა ოცნებაში ჩამირულ ვენერას მერკურის ხმა. - ერთი შენ გადსახებ, შენთან უფრო ახლოა.

ვენერა გამოფხიზლდა და თხოვნა შეუარულა მეგობარს. დედამიწიდან ჩამიჩუმი არ ისმოდა.

- ამ ბოლო დროს დედამიწას აშკარად დააკლდა ყურს, - თქვა მერკურმა. მის ფხიზელ თვალს არაფერი გამოეპარებოდა.

- მგონი, მართლაც ასეა. ნეტავი რა მოუვიდა, გადამღები ხომ არაფერი სჭირს? - შეწუხდა ვენერა.

- არა, მაგრამ მაგის გონიერი შვილები ისე ხმაურობენ, ისეთი კორიანტელი აქვთ, ჩვენი აღარაფერი ესმის? მაგათ ხელში კიდევ კარგადაა.

- აკი, მეტად გონიერები არიანო, რაღას ხმაურობენ მაგდენს. ჩუმად ყოფნა ველარ ისწავლეს?

- თუ არ იხმაურეს, ისე ველარ იხზორუნებენ.

- რად მინდა მაგისთანა აზროვნება, - თუ სმენა დამეკარგება, - შენიშნა ვენერამ და გვერდით ჩაღლილ მეტურის დაუბარა, ერთი დედამიწა ჩვენსკენ მოახედეთო. მეტურმა აღმსავით გაჰყვითა დედამიწის ელემენტფერი, ჩირადანანით აენიო, ბოლოს ყუმბარასავით აფეთქდა და დედამიწის ყურადღება მიიპყრო. რა ხანია გეძახით, მეზობელო, ერთი მოგზებდე, - ერთხმად შესძახეს ვენერამ და მერკურმა.

- რა გნებათ, რაშია საქმე? - მეტად დინჯი კილოთი იკითხა დედამიწამ.

- როგორც გავიგეთ, კულიანმა ვარსკვლავმა უნდა ჩამოგვიქროლოს, - დაიწყო მერკურმა. - ერთი გავგაგონებ, რას წარმოადგენს, საიდან მოდის, ჩვენთან რა უნდა... მაგ

კულიან ვარსკვლავს დიდი ხანია ვიცნობ, - სიტყვა ჩამოართვა დედამიწამ. - ჯერ კიდევ ქრისტეს დაბადებამდეც მინახავს. ყოველ ას წელსაწაღში ერთხელ გამონჩნდება ხოლმე. ძალიან სამართრესო ციური სხეულია. ამჟამად ჩვენგან სირიუსის მიმართულებით იმყოფება. ხომ იცით ცისფერი ვარსკვლავი სირიუსი?..

- როგორ არ ვიცით, - წაიხურჩულა ვენერამ.

- ... თვითონ მასაც მოცისფრო ფერი აქვს. კობალტის მინარეგებს შეიცავს დიდი რაოდენობით. შესახებ დავად ძალიან მიმზიდველად გამოიყურება. მეტისმეტად გრძელი და ლამაზი კული აქვს, სახელიც ისეთი პოეტური ჰქვია. "ცისფერი ოცნება"...

- ერთი უფრო მაგ კულიანს, საიდან სად მოჰქრის, -- გაიოცა მერკურმა. - ამხელა გზაზე არ იღლება მაინც.

- დიდი თავქარიანი ვინმეა ეგ "ცისფერი ოცნება". ისეთი სიჩქარით დაჰქრის, თან ისე უთავებლოდ, რომ აუცილებლად რაიმე ხიფათს შეეყრება, - მოისმა საიდანღაც. ყველამ იჩით მიიხედა, თურმე მარსი სულგანაბული უფადება ყურს და ახლა ჩაერია ლაპარაკში.

- მართლაც, - დამოწმა მერკური, - რაში სჭირდება ასეთი არეული ცხოვრება. აირიონს რომელიმე ვარსკვლავი და იტრაილოს მის ვარშემო.

- გულახდილად რომ ვთქვათ, მოსაწყენი კია მულად ერთი ცენტრის ირგვლივ ტრიალი, - ჩაფიქრებით თქვა მარსმა. - შეიძლება ხანდახან მოგენატროს სადმე შორს განავარდნა, მაგრამ ძალიან სახიფათოა. ერთი თუ მოწყდო რაკას, ვერასოდეს ვეღარ დაუბრუნდები?

მარსის ამ სიტყვებზე იუპიტერს გავცინა.

- მე უნდა მიმადლოდე, ასე რომ დამეპოიანდი და ახლა შენ გარკვეული გზა გაქვს. გახსოვს, რა მოუსვენარი ცხოვრება გქონდა? სულ შფოთავდი, თვალი გაქცევაზე გეჭირა. მე კი

გარიგებდი, ასე არ ვარგა-მეთქი. მზეზე უფრო მაგრად მე გაკავევდი, რათა შენი რაკალი არ დაგეკარგა.

- მართალი ხარ, შენი დიდი მადლობელი უნდა ვიყო, - ამოიოხრა მარსმა და გაჩუმიდა.

- კარგი, ვთქვით ორბიტას მოწყობი და სადმე შორს გაფრინდი. რა არის სხვაგან სამართრესო? - იქაპებოდა ისევ მერკურსი. - ყველგან ერთი და იგივე სურათი, ერთი და იგივე სივრცე და ვარსკვლავები. ხომ არ გგონიათ, რაიმე განსაკუთრებულს ნახავთ? შენს ტყავში უნდა დაეტიო და შენს გზას უნდა მიჰყვე. ასე არ არის? - და მერკურმა მოწყვედ მრუხიმი ყველა ცთომილს, სრულიად დარწმუნებულმა თავის სიმართლეში?

- ასეა, ასე, - მოაღწია მასთან ცთომილთა ერთობლივმა პასხიბმა.

სატურნი შლიაბას იხილდა და შორიდან მოწიწებით უქრავდა თავს, უდავო ჭეშმარიტებას ბრძანებო. უფრო შორეული ცთომილებიც თანხმობის ნიშნად ღუმდნენ, თუმცა მათ არც არავინ ეკითხებოდა რამეს?

- მალე მოაღწევს ჩვენთან, "ცისფერი ოცნება"? - მღელვარებით იკითხა ვენერამ.

- სავარაუდოა, თუ გზაში რაიმე ხიფათს არ გადაუყარა, ჩვენთან მანამდე მოაღწევს, ვიდრე მე ორბიტის ნახევარს გავივლიდე, და არსებობს იმის რეალური საშიშროება, რომ შეიძლება რომელიმე ჩვენგანს დაეჯახოს. თვითონ ხომ დაილუპება, ჩვენც რაიმე ხიფათს შეგვამთხვევს. მაგისთანა თავეზეც ვეღარ უღის აგან ყველაფერი მოსალოდნელი.

- ნუთუ არ შეიძლება, როგორმე თავი ავარიღოთ მაგ "ცისფერი ოცნებას"?.. აღშფოთდა მერკური. - ასეთი საექვო მოხეტიალე სხეულები ჩვენს ოჯახში ვერც უნდა ბედადენდნ შემოჭრას. ომერობა ჰქნას, დამეჯახოს და ორბიტას ამაღციდნოს, - და მერკურმა მალულად გადახედა ვენერას.

- თავის არიდებას ვერ

შეძლებთ. ის პირდაპირ ჩვენსკენ მოჰქრის, ის გარდაუვალია, მაგრამ რომედ ჩვენგანს ჩაუვლის უფრო ახლოს, ფათერაკებს დაატრიალებს თუ უტენბლად დაეცეშორდება, ეს უკვე აღარ ვიცე. ახლა კი კარვად იყავით. სალაპარაკოდ აღარ მცალია. მეჩქარება, - თქვა დედამიწამ და ხელოვნური თანამგზავებით მიმწედე დახუნძლულმა, ხენვმით გააგრძელა გზა.

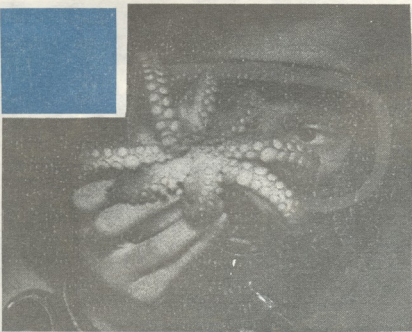
- მეჩქარება, - თავისთვის ჩილაპარაკა მერკურმა. - სულ ასე გაიძახის, მეჩქარებაო, მაგრამ ჩვეულებრივზე უფრო აჩქარებულნი არასოდეს მინახავს. ერთი გარკვეული სიჩქარე აქვს. როგორც ჩვენ, ყველას, და მას ვერასოდეს გადააჭარბებს. დედამიწა ოდესმე უფრო ჩქარა დადიოდეს?

- შეეკითხა ვენერას. ვენერამ ხმა არ გასცა. შეგება მერკურმა და ნახა, სქელი ნისლის პირბადე ჩამოეფარებინა და მისი აღარაფერი ეხმოდა?

- შენც კარგი ვინმე ხარ, - ახლა ვენერას მისამართით ჩილაპარაკა მერკურმა. - თავი წესიერ ცთომილად მოგაქვს, თვალი კი სულ სხვაგან გეიჭრავს. ხან შორეულ ვარსკვლავებს ებრახებები, ხან მე მიბლენერი, გშურს ჩემი, მზეგანს შენზე ახლოს რომ ვარ. შენ იმ კულიან ვარსკვლავზე უკეთესი კი არა ხარ. ის სწორედ შენი ჰქუისსა. მე კი შესანიშნავად ვიცი ჩემი თავის ფასი. მზეც ყველაზე მეტად სჭირდება, - და მერკურმა მისიკენ მიაბრუნა გაბრწყინებული სახე. ვენერა კი ერთიანად მოლოდინად ქცეული, სულ სხვა მზარეც იყურებოდა. შორს, ვარსკვლავებით მოწყველ ცაზე გამორჩეული ცისფერი შუქით ელვავებდა დიდებული სირიუსი, მის გვერდით კი უკვე იწყებდა ბრწყინვალეობა პატარა ცისფერი წერტილი - კულიანი ვარსკვლავი "ცისფერი ოცნება". უდიდესი სისწრაფით მომჭოროლავს, ყოველ წამს ემატებოდა სიკაშკაშე. მისი გრძელი კული სივრცეში ისე იშლებოდა, როგორც საოცნებო ცისფერი ბილიკი?

აგზაუბი

გერმანელ მეცნიერთა გჯუფამა დოქტორ იურგენ რუელის თაოსნობით ჟურნალ "lancet" - ში გამოაქვეყნა სტატია მყვინთავეების შესახებ. კერძოდ, ისინი ამტკიცებენ, რომ მყვინთაობას პათოლოგიური შედეგი მოჰყვება და ცხრაჯერ უფრო მეტ საფრთხეს უქმნის თავის ტვინისა და ხერხემლის დაზიანებას. აქედან გამომდინარე ავადდება ნერვული სისტემაც. ყველაფერ ამას კი იწვევს წყალში დიდი ხნის განმავლობაში წელში მოხრილად ყოფნა. ამ ავადმყოფობებს არაერთი პროფესიონალი მყვინთავე შეუწყუბებია.

მიშელ პედიფერი ნაპოვრი ამერიკელი

ჰოლივუდის ყველა სცენარმა მის ხელში გაიარა. მიშელმა და მუდამ მხიარულ მიშელ პედიფერს უყვარს თავის ბაღში ნარგავების დატბობა. მიშელ პედიფერმა თითქოს გადაკვეთა კინო. იგი იყო აღმანი-მგელის საფურცელი ფილმში "შელო", საიდანაც მონ კონერის ხელგამი აღმოჩნდა ფილმში "რუსული სახლი". ფილმში "სიუზი და ბეიკერ ბიჭები" იგი ასრულებს მომეტერის როლს. მიშელ პედიფერი კალიფორნიის შტატში დაიბადა, ბავშვობა ლოს - ანჯელესის გარეუბანში გაატარა. "ეს ის ადგილი იყო, სადაც არავინ ჩერდებოდა, თუ ვინმეს მანქანა არ გაუფუჭდებოდა". - სინანულით ამბობს მსახიობი. პედიფერების ოჯახი მალე დისნეილენდის ახლოს დასახლდა. ეს იყო 70-იანი წლების დასაწყისი. 1989 წელს მან დაიწყო მუშაობა "უფოლ"-ის მაღაზიაში. მიშელს პედიფა ერთი ძმა რიჩარდი, და ორი და, ლორი და დი. ისინი ამბობენ: ყველა კალიფორნიელის მსგავსად, ჩვენი ერთადერთი ოცნება მანქანა იყო. მიშელი იწყებს საბავშვო ბაღში მუშაობას, იგი იყო მიდივანიც, გაზეიდველიც. თითხმები წლის ასაკში 1972 წელს მიშელმა სკოლას თავი დაანება. ორი წლის შემდეგ აისრულა პირველი ოცნება, შეიძინა ჩოთილი მუსკანტი. "შემდეგ მე შევიძინე სამუშაო "ვიზის" სუპერმარკეტში. მე ვეყავი ერთ-ერთი საუკეთესო მოლარე. ერთ დღეს ჩემი სალაროს წინ გამოიარა ქალმა საზამთროთი. ხილს და ქალს ერთხანით ფორმა ჰქონდათ. მან დამიწყო კამათი საზამთროს ხარისხზე. მაშინ მე ჩემს თავს ვუთხარა: უნდა გავიქეცე აქედან".

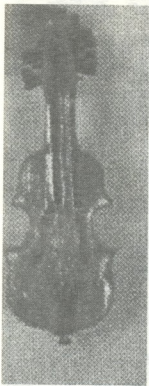
მართლაც, მიშელ პედიფერმა დაანება თავი მოლარედ მუშაობას და სილამაზის კონკურსში მიიღო მონაწილეობა. 1978 წელს მიშელი გახდა მის პრეზული, პინგვანტერი კონკიების დედოფალი, ველური კუს პრინცესა და კიდევ სხვა ბევრ კონკურსში გამარჯვდა. მიშელს ერთი რეპლიკა აქვს: "ვინ არის ნაომი? ეს არის დიდება. მე ერთ რამეში დავრწმუნდი, როდესაც პირველად დავდექი ამერიის წინ, მე მას დასანახად ვერ ვიტანდი. შემდეგ მიშელმა დაიწყო "ფორდის", იაპონური ფირმა "შაქს ფაქტორის" და საპონ "ლუქსის" რეკლამებში გადაღება. შემდეგ მას შესთავაზეს დიდი როლი ფილმში "პოლივუდის რაინდები". ერთი წლის შემდეგ, მან ითამაშა ჩარლი შინთან ერთად. ამის შემდეგ იგი შეხვდა 26 წლის ახალგაზრდა მსახიობს პიტერ ჰორტონს, რომელთანაც მიშელმა იქორწინა. "მე ყველაფერზე უარს ვთქვი და გულმოდგინედ შევუდექი სცენარების კითხვას" - ამბობს მიშელ პედიფერი. შემდეგ იგი გადაიღო გორჯ მილერმა საკმაოდ გახმაურებული ფილმში "ისტველელი აღქაჩები", სადაც მას პარტნიორობას უწევდნენ შერი და სიუზი ნაპოვრი. შემდეგ ჩავიდა საფრანგეთში, სადაც მიშელმარგობდა მუდგლეხი ფილმისა "აკრძალული სახლები" და რომელშიც მსახიობი მთავარ როლს ასრულებდა. ამას მოჰყვა მსახიობისათვის ჯონათან მეის ფილმი "არც თუ ისე დაქორწინებული". მომდევნო ფილმში "ტეკილა სანრაიზში" იგი უყვ მელ გიბსონს ეხვეოდა. შემდეგ იყო უყვე ნახსენები ფილმი "სიუზი და ბეიკერ ბიჭები", რომელშიც მას ოსკარი მიუტანა. განასახიერა საბჭოთა დედის როლი ფილმში "რუსული სახლი", ხოლო რაც შეეხება ისეთ ცნობილ მსახიობს როგორცაა ალ პაინო, მიშელ პედიფერმა მასთან ერთად ორ ფილმში ითამაშა: "ფრენსი და ჯონი" და "ნიაჩავე სახე". მალე მიშელმა ბავშვი გააჩინა და იძულებული გახდა კარგა ხნით განმორეებოდა კინოს. ხანგრძლივი პაუზის შემდეგ მან ითამაშა ჯეე ნიკოლსონთან ერთად მმართველეთა ფილმში "შელო", რომელშიც იმ დროს დიდი გამოხმაურება პოვა. იმ ფილმში მიშელი შეუღლებული იყო.

პირველად მიშელ პედიფერი პოპულარობა კომიკოსმა ტრინი დანამ უწინასწარმეტველა: "აპ! როგორ დამაიწყდა! შენ გახდები ცნობილი მსახიობი! ჰა! ჰა!" - ამბობდა იგი. მიშელ პედიფერმა არ გაუცრა კომიკოსს იმედი და ახლა იგი ერთ-ერთი ყველაზე ძვირადღირებული მსახიობია ჰოლივუდში.

აგზაუბი

ყველაზე პატარა ვიოლინო

პრადის მუზეუმში ინახება მსოფლიოში ყველაზე მინიატურული ვიოლინო, რომელიც შექმნა ჩინმა ოსტატმა იაროსლავ ვინტერმა. იგი ვიოლინოს ლუპის მეშვეობით აკეთებდა სამი თვის განმავლობაში. ეს ინსტრუმენტი დამზადებულია ჩვეულებრივი ვიოლინოს მასალისაგან და თავისუფლად ჩაეტყვავა კაკლის ნაქუქში. მსგავსი ვიოლინოები ინახება გერმანიისა და იაპონიის მუზეუმებშიც.

არარსებული ადამიანი

თავის მირტყემისა და ძლიერი კომის შემდეგ, რეში ეიროლდისთვის მთელი წარსული ცხოვრება 1988 წლის 18 აპრილს დასრულდა. იგი 26 წლისაა. დროდადრო იგი გონზე მოდიოდა. მთელი ოჯახი თავს ადგა, მაგრამ იგი ვერავის ვერ ცნობდა. როდესაც იგი სარკესთან დგებოდა, ვერ ცნობდა საკუთარ თავს, რეში ეიროლდს, საწარმოს უფროსს. იგი ველარ ცნობდა ასევე საკუთარ მეუღლეს, კრისტინას. მას დაავიწყდა მთლიანად მისი განვლილი

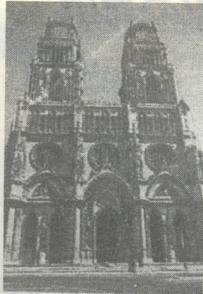
ცხოვრება. ამრიგად, იგი აბლა დაიბნა და გახდა ადამიანი რომელიც არ არსებობდა.

რამოდენიმე თვის შემდეგ, მას უკვე წარმოდგენა ჰქონდა თავის წასრულზე, მაგრამ ვერც სურათებში, ვერც სხვა რამეებში ვერ გაახსენეს თავისი შობილები და ძმები, "რამოდენიმე ხნის შემდეგ - ამბობს, - მე მივხვდი, რომ აქამდე არსებობდა სხვა რეში, ეს სულ სხვაა". ოჯახის დახმარებით მან ცოტა არ იყოს, აღიღინა გარემოსადმი შეხედულება, მაგალითად: ხეების სილამაზე, ჩიტების სიმღერა, სიტყვები "გამარჯობა" და "ნახვამდის". შემდეგ იგი საათობით რჩებოდა მარტო და მიჩერებოდა ცას და თავის თავს უსვამდა კითხვას: "რატომ მოძრაობს ცა?" "კითხვას, რომელზეც ყველა ბავშვს შეუძლია პასუხის გაცემა. ტელევიზორის ყურებისა კი ეუწინოდა.

ამრიგად, ეს უნიკალური შემთხვევაა, როდესაც 26 წლის ადამიანი ახლიდან იბადება.

ყავა ღვიძლისთვის მავნაა

ინგლისურ ჟურნალში "British Medical Journal" (ბრიტიშ მედიკალ ჯურნალ) გამოქვეყნდა პოლანდიელი მეცნიერების აღმოჩენა, იმის შესახებ, რომ ყავა ვნებს ადამიანის ღვიძლს. ყავა შეიცავს ისეთ მავნე ბაქტერიებს, როგორიცაა ლდლ-ქოლესტეროლი. ქალაქ უეგენინგენის აგრონომიული უნივერსიტეტის მეკლევარებმა ამასთან დაკავშირებით მრავალი ტესტი ჩაატარეს და დაამტკიცეს, რომ ყოველ-დღიურად ყავის მიღება ვნებს ადამიანის ღვიძლს.

საფრანგეთის დედაქალაქ პარიზში, მშენებლობის დროს მუშებს ყოველთვის თან ახლავთ არქეოლოგები. "ჩვენ უნდა შევიწყოვლოთ დედაქალაქის ყველა ძველი ნაგებობის საძირკვლები იმ იმედით, რომ მათ ვეპოვოთ აღმოჩენილი" - ამბობს ძველი პარიზის კვლევის კომისიის დირექტორი მიშელ ფლორი.

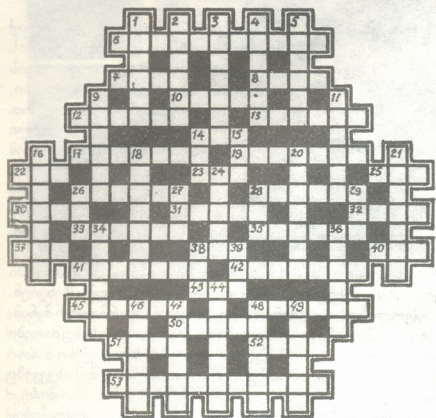
ვერავის წარმოედგინა, რომ დიდი და ძველი ნაგებობის, ლუვრის სარდაფებში ერთობ მნიშვნელოვან ისტორიულ ნივთებს აღმოაჩინდნენ. არქეოლოგები თავიანთ გამოკვლევებს აწარმოებენ მანამ, სანამ რომელიმე ძველ შენობაში სამშენებლო სამუშაოები არ დაიწყება. 1991 წელს მათ აღმოაჩინეს ექვსი ათასი წლის წინანდელი პირაგუები (ნავი). ამგვარი შემთხვევები წარსულშიც შეიმჩნეოდა. 1977 წელს მუშებმა შოსე - დანტენის ქუჩაზე მღებარე ბანკის სარდაფში აღმოაჩინეს ნოტრ - დამის ფასადის მეფეთა ძეგლების თავები. ეს ძეგლები 1793 წელს გაუჩინარდა, როდესაც რევოლუციონერებმა ქალაქში ყველა ძველ ჩამოაგდეს და თავები მოაცალეს. ბედის ირონია ის იყო რომ, მაშინ ეს თავები ჯოხზე დაცანადის ხელში ჩავარდა (იგი მეფეების ცხოვრებას სწავლობდა) და თავისი სახლის სარდაფში შეინახა.

აგუაგი

აგუაგი

თარგმანი: 6. საიდუმლოს მკაცრი დატევა. 7. ჩაქვზე მოხმული რკინის კავებინი ღერო გემის გასაძვრებლად. 8. რამე მოქმედების, სიტყვის, საგნის აკრძალვა პირველივე ხალხებში. 10. ქ. მადრიდის ფეხბურთელთა გუნდი. 12. იტალიელი კინორეჟისორი. 13. მოკლე წინასწარი განცხადება მომავალ სექტატელს, კონცერტის და შისთ. 14. გარეული კომპი. 17. სახელგანთქმული ქართველი ფეხბურთელი. 19. ძველბურთი პირფარითა და გრძელი თოფი. 22. რაიონული ცენტრი საქართველოში. 23. მოწითალო-ყვითელი თმის, ფრჩხილებისა და სხვათა საღებავი. 25. მხარე, მიდამო. 26. დროის მონაკვეთი კრებში. 28. ნავისებოთა ოჯახის მრღნელი ცხოველი, რომელიც სახვებისა წყალში ცხოვრობს. 30. ხისგან გამოთლილი ან ხის ღანის მქონე ფესვატყელო. 31. სამ და ოთხ წლიანი ცხენების დღი. 32. საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაერთიანება, კავშირი. 33. შექვი ლუჯი საღებავი ნივთიერება, რომელსაც კმითილი წესით იღებენ. 35. ამერიკელი მწერალი. 37. საბჭოთა ცირკის მსახიობთა ოჯახი. 38. ნიაგი. 40. ხის ან ბუქის ამონაზარდი. 41. დაბალი ტიხარი, მოაჯირი. 42. რისამე ფსიკიკური ბზარაზი. 43. სახელგანთქმული მფრინავ-გამანადგურებელი, საჰაერო ბრძოლის ოსტატი. 45. რეჟისორ ე. კლიმოვის ფილმი. 48. წინასწარ მოცემული რითმებითი ფორმის ტელეკმების შეთხზვა. 50. მეწარმეობრივი საქმიანობის გარეშე მიღებული რეკლამარული შემოსავალი, რომელსაც იძლევა კაბიტალი, კრებში ან მიწა. 51. ფაქტობრივი. 52. საფრანგეთის საეპიტომიოლო კომპანია. 53. წარღვევა. წართქველა.

შედეგები: 1. ფართო წარმომადგენლობითი კრება. 2. ამერიკის ცინოკალიტის პრემია. 3. უსაბართო შეთანხმება, ხელშეკრულება და სხვა. 4. საერთო ინტერესებით, შეხედულებებით გაერთიანებული პირთა ჯგუფი. 5. ქალაქი ჩრდ. ესპანეთში. 9. დროის ამოღებანი მონაკვეთი. 11. რისამე სადავებულ შერჩეული ნარევი. 14. ფრანგი კინომსახიობი პალი. 15. ხელწნა, მუდრა, ვეგარება. 16. გომარის შეკვრის მიერ თავის ტერიტორიაზე ნიტრიალური ქვეყნის ტრანსპორტის შეკვრის საომარად გამოყენების მიზნით. 18. ხრახინიანი მოქლინი. 20. ისტორიული ოლქი ჩრდ. ესპანეთში. 21. საყარაული და წყაქვეშა ნაგების წინააღმდეგ მებრძოლი გემი. 24. აფეთქი საშუაობი, რომლის ანაზღაურებაც ახდენს შესრულებული სამუშაოს რაოდენობის მიხედვით. 26. ინდოელი კინორეჟისორი. 27. ერთიანი ხილვანური ენა, ესპერანტოს ვარიანტი. 28. შიშვლი სხეულის გამოსახულება ხელოვნებაში. 29. ცესკოს ანდლის. 34. დიდი ზომის ქვეწარმავალი, გარეკლებული ტროპიკულ ქვეყნებში. 36. დიდი წვეულება, ლხინი, კეიფი. 38. რისამე ჩამოთვალა. 39. შერიალებული ბრძოლა სახელმწიფოებს შორის. 44. სხვადასხვა ტრინის წითლ-ყვითელი ფანქრები (ტუდის გარეშე). 46. ბუნებრივი, ცოცხალი ნიშუმი. 47. მცირე პირი. 48. უნებური მოკლარაკი. 49. პირი, რომელიც ცხოველის გასესებულ კაბიტალის სარეკლამო, ფასიანი ქალაქების შემოსავლით.

შედეგანი ციალა ამაშუკელმა

აქ წარმოდგენილია პ რ ო ფ ე ს ი ო ნ ა დ ი ფოტოგრაფის ვლადიმერ მოშიაშვილის ნამუშევრები. ვლადიმერ მოშიაშვილი დაიბადა 1939 წელს ქალაქ თბილისში. 1975 წელს დაამთავრა მოსკოვის ხელოვნებათა ინსტიტუტის ფ ო ტ ო ხ ე ლ ო ვ ე ნ ე ბ ი ს ფაკულტეტი. 1973 წელს ვლადიმერ მოშიაშვილმა შექმნა საქართველოში პირველი პროფესიონალური ფოტოსკოლა, რომელშიც ასწავლიდა 11 წლის მანძილზე ფოტოგრაფიის ოსტატობას. საქართველოს ბევრი ცნობილი ოსტატი ამ ფ ო ტ ო ს კ ო ლ ი ს კურსდამთავრებულია. 1985 წლიდან ვლადიმერ მოშიაშვილი ქმნის და ხელმძღვანელობს სარეკლამო ფოტოსამსახურის საქართველოს სახალხო მეურნეობის მდწვევითა გამოფენასთან. აქ მან მოაწყო მთელი რიგი თემატიკური ფოტოგამოფენები, რომლებიც ნაწილობრივ თბილისში, მოსკოვში, ჩეხეთ - სლოვაკეთში, ფინეთში, საფრანგეთში, ინდოეთში. 1990 წელს ვლადიმერ მოშიაშვილმა დაამთავრა თბილისის ტექნიკური უნივერსიტეტის დიზაინის ფაკულტეტი. 1992 წელს მუშაობა დაიწყო საქართველოს ფოტოსაინფორმაციო სააგენტოში სარეკლამო სამსახურის რედაქტორის თანამდებობაზე.

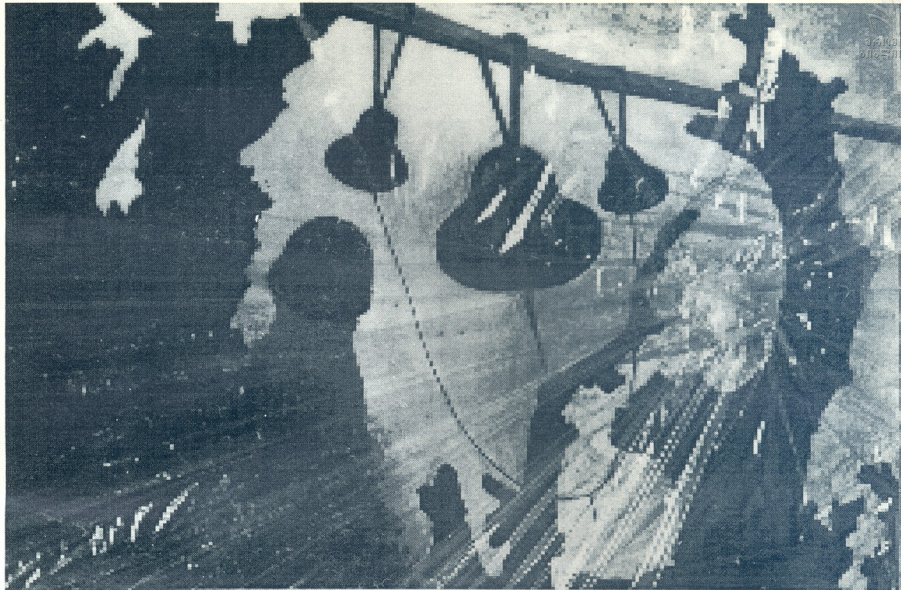
ვლადიმერ მოშიაშვილი არის საქართველოს ჟურნალისტთა კავშირის, საქართველოს დიზაინერთა კავშირის, ევროპის ფოტოგრაფთა საზოგადოების წევრი. მისი საავტორო ნამუშევრები ნაწილობრივ იყო იაპონიის, ბელგიის, ჩეხეთ - სლოვაკეთის, პოლონეთის და იუგოსლავიის ფოტოგამოფენებზე. მისი პერსონალური გამოფენები მოეწყო თბილისში (1974, 1994 წ.წ.) მოსკოვში (1995წ.)

წარმოდგენილი ნამუშევრები, დიდი ხნის მანძილზე დაგროვილი მასალის მხოლოდ მცირე ნაწილია.

ამჟამად ვლადიმერ მოშიაშვილი ცხოვრობს და მოღვაწეობს ვერმანიაში, ქ. კარლსრუეში, მაგრამ მისი ფიქრი და გონება თავის სამშობლოს, საყვარელ საქართველოს დასტრიალებს.

ბარეკანის პირველ გვერდზე: "კატარა საქართველო" ფოტო ბონდო დღალაშვილისა.

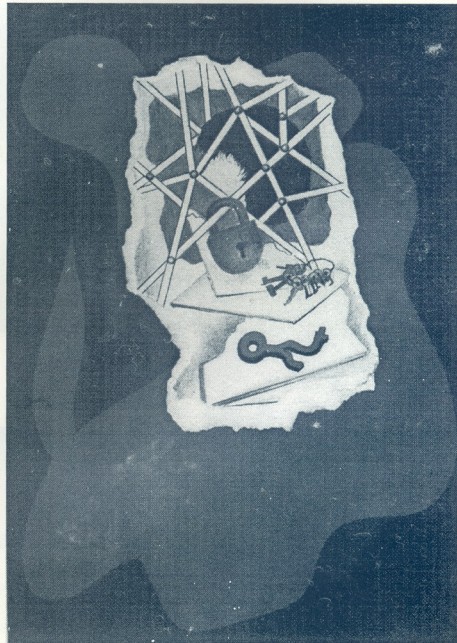

ვლადიმერ მოზიაშვილი

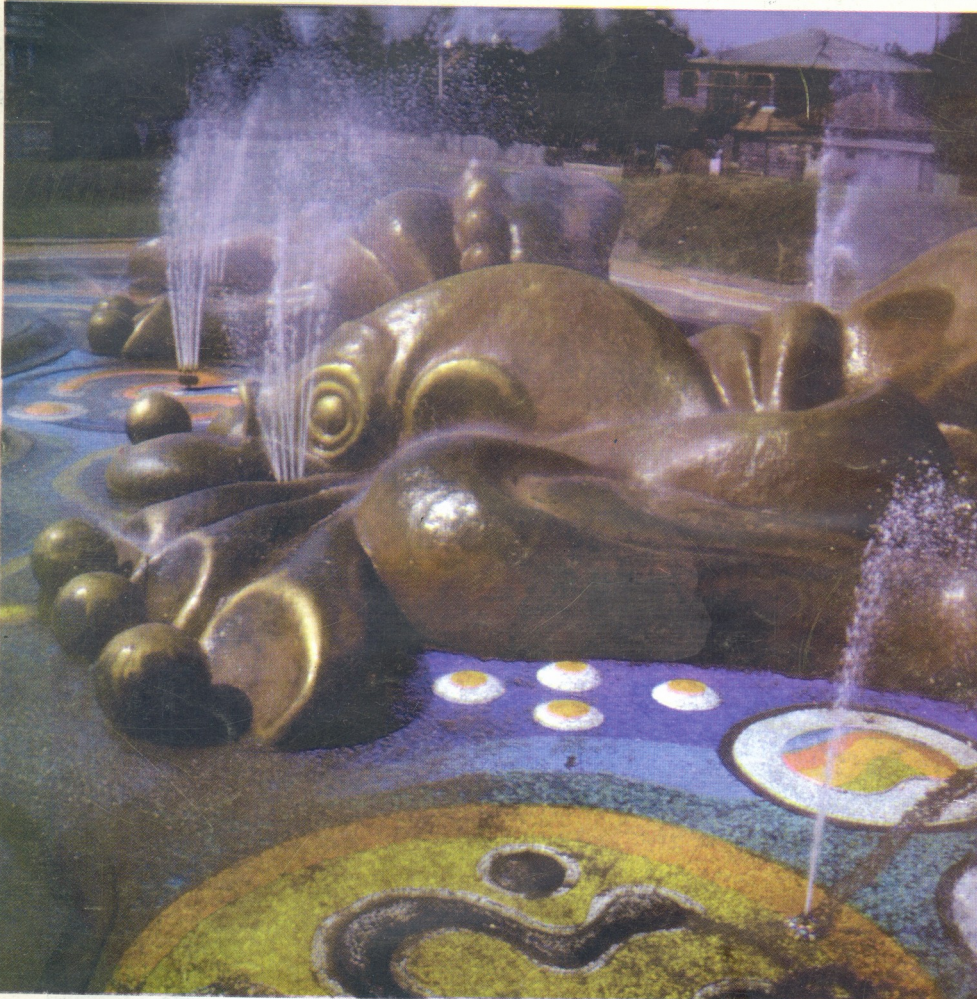
ნოსტალგია

ჩემო გურამ, სერგო, გივი...
ოჰ! რამ დენჯერ გულში ვკვივი.
რად მინდოდა უცხო ენა,
რად მინდოდა გადარჩენა.
უსაფუძვლო ორტრიალი,
მე დამედო შვილთა ვალი
გავიხიზნე უცხოეთში,
ვით ყორანი უცხო ტყეში.
რას შევყურო, ვის ვუჩივლო,
ყოველ ნაბიჯ უჩვეულოს
დილით მზეს და ღამით მთვარეს,
ან სიზმარში ჩემთა მხარეს?
ყნოსვის გრძნობა დამეკარგა,
ქარიშხალი ვედარ ჩადგა.
რად მინდოდა უცხო სული,
მე მყოფნიდა ძმათა გული.

19 2013

ბანა